

Moorte Glu

Burnand

Leitud trahmaraha

N° 10

1923

Imelise murmarongi ilmas.

See oli warasel homnikul, Kest-Afrikas, Jala-las, kui kuus musta neegrit ettepaatlikult rohuon-nikelele lähinesid. Kestöö paikus olid nad alles oma armastatud isanda juurest lahunud. Nad teadsid, et nende isand suremas haige on. Armastuse ja tänuliku õrnusega olid nad ta eest igapidi hoolitsenud enne kui oma telgikestesse läksid. Kui esimese kufelaulu ajal walwur neid aratanud, olid nad kofe üles karanud oma asemetelt ja rut-tasid walgemehe onnikesse.

Tasa astusid nad sisse. Küünal, mis oma ras-waga kinnitatud ühe pakkasti külge, heitis tuhmi walguist wiletsasse onnikesse. Nende isand ei olnud oma lihtsas woodis, waid põlwtas selle ees, keha ettepoole sirutatud, pea käte peale toetatud. Nii palus ta harilikult. Tummas auktartuses seisid mehed tiifl aega laulumata paigal, kartes palweta-jat segada ta pühamas osaduses Jumalaga. Kuid põlwtaja ei teinud ei ainuski liigutust, ei ühtki hingetõmbamist polnud mägata. Üks meestest astus lähemale ja puudutas oma käega põlwtaja põste, see oli jääkülne. „Jsa Taawet“ oli surmud.

Wimised sõnad meeste wastu olid olnud: „Kõik on hea, te wõite minna.“ Sel unustamata hom-nikul teadsid mehed, et nüüd David Livingstone'il tõesti hea oli. Ka teadsid nad, et nüüd laia maailma peawad wälja minema, mis nüüd nii pime on sest ajast, kui see walguise elu on nende juurest ära wõetud.

Neegrid ei teadnud murmute balsameerimijest ühtegi, kuid ehitasid ühe onni, mis ülewalt lahti õhu tarwis ja selle onni ümber löid nad oma tel-gid üles. Toodi põdemise läbi arakuivanud Livingstone'i murmureha. Üks neegritest, kes ford ühe õhtri juures teenistuses olnud, lõikas Livingstone'i rinna-kasti lahti ja wõttis südame wälja, mis ühte tsink-

toosi pandi ja pühalikult ühe suure minangapuu alla maeti. Üks neegritest luges matuseraamatust. Palju liigutawat oli selles matusepeos, kus süda mis 30 aastat afrika pimedada rahwa hingede kasuks töötanud, pimedama ilmajao mullapõue paigutati.

Kaks kurba nädalat tuuris murmureha ettewal-mistamine pika reisi tarwis. Kõrwaldati siiskond ja keha täieti seest soolaga. Kui murmureha täiesti kuivanud, kaeti ta puukoorega ja mähiti puldanisse. Pärast seda, kui teda nüüd ühe tugewa puuritwa külge kinnitatud, wõtsid mehed ritwa otsad oma õlgadele ja algasid 1500 inglis penikoorma pikkust teekonda. Kus iial teatawaks sai, et mehed mur-mureha kandsid, keeldusid inimesed neile andmast toitu ja peawarju. Tihti paistis, kui ei saakski alatud teekonda lõpuni minna. Liig suured olid takistused. Katekeras keelati neile kõik ära, kui nad mur-mureha maha ei jäta. Kiiresti walmistasid nad kompsu, mis sarnane murmurehale ja kaotasid ta metsa, kuhu ta sisse, kuivanud otsad puistatsid. Mur-mureha aga tegid nad poomvillila paki sarnaseks ja said niiviisi teekonda merepoole jattata.

Üheksa kuud tuuris nende reis mereni. Nende teel tuli neil wõidelda waenuliste suguharudega ja kiskjate loomadega. Surmawa palawiku kätte surid kaks kaaslast. Zanzibaari jõuti siiski weel õigeks ajaks. Kuu aega hiljem jõudis suure uuri ja misjonääri murmureha Inglismaale, kus ta kuulsa Westminsters-Abtei'je pühalikult maeti. Lahtise haua ümber seisid kunsti, teaduse, kaubanduse ja aadli esitajad. Kõige nende seas aga ei olnud suuremat kui neeger Seesi, Livingstone'i truu teener ja Jeesuse jänger, kes murmahäda õhtude peale waatamata imeli-sema murmarongi ilmas oli forda jaatnud. Tarkust ja piiswust selleks oli ta leidnud palwes Jeesuse risti all.

Palwemaja „Beeteli“ I aastapäew Dtepaäl.

U. Parkja.

Armas ootatud päew lähines. Marta käed olid hool-salt tegevuses, walmistades wannikuid ja nendega ilustades „Beeteli“ ja jada kõik forda kallite külaliste wastuwõtmiseks.

Aastapäewaelne nädal oli palwenädal, kus usklikud iga õhtul kogusid wend Wahtali fortterisje palwele, et Jssand Paabeli wangid lajeks lahti ja omale werepalka koguks.

Laupäewal jõudsid Tapalt wend Allikso ja Tallinnast wend Jüris pärale. Kui suur ning sügaw peab ometi olema armastus, mida tuul, ei torm, ei mingisugune muu raskus ei wõi takistada. Läbi õwarjude, wihmajao all jõudsid wemad Dtepaäle.

Laupäewa õhtuse koosoleku awas wend Jüris Matt. 1: 21. üle kõneles. Wend Allikso kõneles Room. 14: 17. üle. Mõlemad kõned olid südamlisid ja liigutawad. Kõnebe wahel laulis Allikso gitare saatel.

14. oktoobril hommikuse piduliku koosoleku awas jällegi wend Jüris, kõneldes Laul 121. põhjal üles hüüdes usu-filmi üles tõlma iganeste mägede poole. Järgnes Allikso kõne Laul. 19:1—10. üle. Ta toonitas täielikku äraandmist Jssandale. Sakkens pööras oma terve waraga Jssanda poole. Toonitas sarnase äraantud elu palwetulnust, mis ujule üles õhtus.

Kõneles wend Saar Tallinnast, Laul 19: 1—10 walgel. Mäletab õnnistuspäewa, kui see palwemaja awati. Kuid, kas on olnud see palwemaja kooskäijatele tõesti üks „Beetel.“ Toob näite omaist elust, kuidas Jssanda arm ta omakleid warjab ja hoiab.

Reljandaks kõneleb wend Marley (wanem). Wend näi-tab, et on äärmiselt wiisakujeta küsimusele mitte wastata. Kuid miks ei wasta ja oma Jumalale, kes sind hüüab. Toob näiteid elust. Wend näitab, kui kallid on kufumisaeg, mis möödnub ning süda muutub kivisteks. Laulab Allikso liigutatult.

Pärast lõunat on piiblitund 2. Tess. 2. peatüki üle, mis käsitleb wiimist aega, Kristuse wastast ja tema ilmumise tundemärke. Piiblitund oli kofutaw-karastaw, mis usklikke sügawale läbitatsumisele ja palwele juhtis.

Õhtuse koosoleku alustas wend Allikso, rääkides Ebr. 11: 6—7. üle. Ette tuues unumehi, näitas ta, kuidas nad kannatanud naeru, teotust, kuid jäänud wõitjaks. Wend Parkja räägib Laul. 18: 18—26. üle. Wend Saar käsitleb Laul. 19. põhjal Sakkense isikut. Ode Werus deklameeris: „Ma tean üht mäge.“ Wend Marley kõneleb Tiit. 3: 3—4. põhjal, näidates kõrgema heridusega Paulust, kes Jssanda walguises end nägi nii roojajena. Meie peame oma tõsist elu tundma õppima ja seda meestisündimise läbi õigele õnnatusele panema.

Rahwa osawõtt rohke. Kikkalik einelaud oli wõdras-tele kaetud wend Wahtali poolt.

Jssand õnnistagu külvi, et see wilja kannaks ja „Beetel“ paljudele oma elu mürdmise ja Jumala õnnistuste paigaks jaaks!

Noorte Elu

Gesti Üksikute Noorte C. E. Liidu häälekandja

Nr. 10

Kolmas aastakäik

1923

Õppigem rehkendama üksikutega!

Luuha 15.

Meie aeg teeb tegemist suurte arvutega. Mõeldakse — kapitaaliga võib kõike saada ja suurte rahvahulkadega kõike võita. Üksiku inimese väärtus kaob masside merde. Aga Jumal vaatab teistiti asja peale. Waadagem, mis Tema ees suur on. Luukas nimetab omas 15. peatükis kolm tähtsat sõna: „Üks lammas — üks trahmaraha ja üks noorem poeg.“ Imelik arve algus: üksikud on tähtsad Temale. Maailm algab miljonitega, aga lõpetab nulliga. Jumal kannab üksikuid omas hüdames, rehkendab nendega ja saab näha miljoneid valges riides Talle aujärje ees! Halleluuja!

Waadagem seda naist pildil. Kui vähene aineeline väärtus oli tema rahal, aga armastus tegi selle raha kalliks. Tolmu ja prügiselt ülesleitult wajutab naine raha oma rinnale ja on rõõmus. Misjuguine imelik sõrdukas kadunud maailma kohta, kadunud üksikute hingede jaoks. Jumal ei ole Napoleoni sarnane, kes ütles kord, kui teda hoiatati üht lahingut ette võtmast, mis võimalikult miljon inimest maksma läheks — „mis on miljon meest mulle!“ Ei, Tema on Karjane, on majaema sarnane kodustes oludes, on isa, kes iga üksiku lapse eest hellalt hoolitseb! Mida tundis selle taewase Isa jüda, kui aegade

alguses läbi univõrjumi — looduse — sügavasti kõlas see kohutav sõna: „Maailm langes, inimene kadus!“ See maakera, kus elame, sai pimedusvägede kindluseks. Saadan okupeeris meie maa! Kui juba mõtleme, kas jääb meile siis arusaamatuks jõuluöö taewalik inglite laul, inimeste laste imetlew õnn ja rõõm. Oh ei, meie näeme Betlemma sõimes Hea Karjuse kätt, mis kadunud tallele järele tuli, Isa täideldäinud ootust, et kord tuli tund, kus võis oma käed kadunud ja jälleleitud maailmale vastu sirutada! „Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal, inimestest hea meel!“

Do noored, õppigem rehkendama üksikutega! Õpetlased tõendawad, et iga pisem kui aatomite võib mõju avaldada terve maailma kõikkuse, univõrjumi, peale, aga ainult ligema aatomi kaudu. Sa elad, kallid noor sõber, kaugele üksikus kohas, aga sinu mõju tunnukse Gröönimaa lumewäljadel, Aafrika palmide all, India pärli wetes ja kauge Ida tõuswa päikese maal, ei weelgi kaugemale iga wiimase taewatehani, kui sa nimelt tunned, et Jumal rehkendab sinuga kadunud ja jälleleitud talle. Mikasta Jumala riiki oma isikuga ja palu, et tootšid ühe kadunud siina kaasa.

H. Kofamägi.

**Uuendage kohe „Noorte Elu“ aastatellimine;
koguge temale aastatellijaid!**

Talituse aadress: I. Reinwald, Alendri tän. 2—1. Tallinnas.

Igawiku wärawal.

Kindral G. v. Diebachi järele Joh. S.

Kõik, mida maailm pakub ja inimene walmistab, ei wõi tema südamele hingust ega rahu anda. Kui ta ka maailmariikide walitsejakrooni wõiks kanda, siiski ei ulataks see selleks. Kui paljudel inimestel ei ole kõik, mida inimene ihaldada, imeks panna, wõib omandada ja maitseada, aga siiski on nad meelheitmiseni õnnetumad. Ma ei pruugi siin üksikuid juhtumusi meelde tuletada. Mis oleme meie kõik läbi elanud wiimastel aastakümneil. Ei siin maa peal leidu midagi, mis inimese südame igatsust ja ihaldust wõib täita. Seda wõib ainult Jeesus! Aga Ta wõib seda ka täielikult.

Lugegem hoolega maailma wägewate püüdeist, kes ilma Jeesufeta igawikku läinud, loe Voltaire'i ja Mephisto surmast ja küsi siis rikkalt ja wägewalt: Kas mehel oli lootust? Sulle öeldakse: Lootust? Ei! Enamasti armastatakse öelda: Ta suri waikselt kui kangelane! Keegi kunstnik kujutab omis maalides surijate sõdurite päid, igalhte isemoodi, ühte walust murtuna, teist moonutatuna, muid kangelaswahwuses — ainult üks kujutus puudub: seal ei leidu ühte filmnägu, millest õnnis rõõm ja Jumala rahu wastu peegelduks. Kes kord tunnistajatena tõiste Jumalalaste suremise juures wiibinud, kes armus ja rahus koju tohtisid minna — see teab, mis see sõna tähendab, mis Kristusest ütleb: „Tema on surma ära kaotanud ja elu ja hukkaminemata põlwe walge ette toonud armuõpetuse läbi“ (2. Tim. 1: 10).

22. detsembril 1899. a. läks Dwight L. Moody, õnnistatud Jeesuse tunnistaja, maapealselt tööpõllult koju oma Issanda juurde. Keegi ei olnud weel tema surma oodanud. Unest ärgates ütles ta äkisti pikaldasel ja mõõdukal toonil: „Maa taganeb ja taewas awaneb mulle.“ Woodi ääres istuw poeg arwas isat und nägewat ja tahtis teda äratada, aga Moody lausus: „Ei see ole unenägu! Oh mis auline! See on wast rõõm! Kui see surm on, siis on ta armas! Siin ei ole mingit pimeduse orgu! Jumal kutsub mind ja ma pean minema!“ Kui ta nüüd juurdekogunud omaksetega selle asja üle oli kõnelenud, kuidas pärast tema kojuminekut ewangeliimikuulutustööd peab jätkama, lamas ta mõned minutid waikselt; siis näis, nagu oleks ta läbi eesriide igawikku waadanud, sest äkisti hüüdis ta: Täna on mu kroonimispäew! Nüüd tuleb triumf, wõidurõõmu-pidu! Seda päewa olen ma aastate kaupa oodanud.“ Ta oli selge mõistuse juures, kõneles weel hiljuti kojuläinud lapselapselt, tuli weel kord woodist wälja, istus mõned filmapildud toolil, heitis jälle maha ja läks siis tunni aja pärast koju oma Issanda juurde.

Kas seesugune suremine ei olnud wõit surma üle? Mõningas wõiks mõelda, et see ainult kõige paremaile Jumalariigi töötetijale osaks wõib saada. Aga asi ei ole nii. Luba, ma jutustan sulle ühest lihtsast talumehest.

Keegi wana usklik W. St. oli väga waesest perekonnast pärit. Kui ta noormees oli, elasid ta

wanemad suures wiletuses. Puudus ja wõlad koorlastid perekonda, mingit pääseteed ei olnud näha ja W. St. ei teadnud mingit abinõu, kuidas wanemaid hädast wälja aidata. Ühel päewal ruttas noormees raske südamega metawaiksusse ja puistas seal taewase Issa ette oma südame wälja. Ta wõttis usus Jumala töötusest kinni ja ootas nüüd, mis Jumal teeb. Wastus tuli pea. Keegi jõukas mees pakkus talle talu müüa, misjuures ta maksuga seniks lubas kannatada, kui noormees järje peale saab. Ühe soowiga oli häda mööda ja Jumal õnnistas noore uskliku tööd, et ta wõlad ära wõis maksta, wanemate eest hoolitseada ja koju minnes lapsed jõukas elukorras maha jätta. Küll oli ta tee mitmeft proowist läbi käinud, aga ta huuled tunnistasid oma Jumala heldusest ja truudusest ja Tema imelikest teist. Kui ta sellest wanaduspäewil jutustas, mis Jumal talle teinud, siis särasid ta filmad. Ta oli 84 aastat wana, kui koju läks, tema suremine oli samuti triumfikäik, wõidupidu. Kui ta wiimaks kinniste filmadega lamas ja laste külmuste peale ei wastanud, kummardas keegi noor perekonna sõber surija wanakese üle ja nimetas Issanda Jeesuse nime. Seal rääkis wanamees täie kindluse, selguse ja rahuga omad wiimased sõnad siin ma peal:

„Jeesufega sõber olla
On siin enam, kui kõik anded,
See on igawene elu, õnnis rahu.“

Siis uinus ta magama. Tema elus oli kirjatahelikult täide läinud, mis usule töötatud. „Jehoowa Jumal on päike ja kilp; küll Jehoowa annab armu ja au, ei Ta wõta head keelata neile, kes ilma laimata elawad. Wägede Jehoowa! Wäga õnnis on inimene, kes Sinu peale loodab (Paul 84: 12—13). Maine asi waob kadumusse. Seda elab ka iga uskmatu läbi. Aga küsimus on: Misjugasest seiskorras siis ümberpöörmatu wiibib, kui nähtawad asjad kadumusse waowad, kui surija käsi tühjas õhus kobab ja tahab millestki weel kinni haarata ja pidada, aga midagi ei leia, kui ahastaw filmnägu ja kustuwad filmad tõeasju kinnitawad: kõik on kadunud! Aga kui teistwiisi on siis, kui Jumalalaps koju lähleb, kellel au lootus ja Jeesus lähem sõber on. See on õnn, kui keegi wõib tunnistajana olla õnneliku Jumalalaste koju mineku juures. Seal mõistetakse kirjasõna ära: „Sest nõnda antakse teile rohkesti siseminemiseks meie Issanda ja õnnistegija Jeesuse Kristuse igawese kuningriiki (2. Peetr. 1: 11). Hoopis teistiti sünnib ebatruuwide Jumalalaste juures, kellel õige wahekorid puudub patuga, truuduse kohusega, tänuga oma Issandale Tema armastuse ja ohwrisurma eest.

Jah, see tuleb tihti ette, et Jumalalaps, kes teab, et ta on päästetud, kes ei kardab, et ta põrgu wõiks minna, siiski kaebab kadunud elu üle, et tal wähe armu olemat ja ta igawefeks eluks wilja ei kandwat.

Kui tõsiselt manitseb meid apostel: „Misjugasest

teie siis peate olema kõiges pühas elus ja jumalakartuses." Armsad sõbrad, meie kodu ei ole siin maa peal, kes me Jeesu omaksed oleme. Isand Jeesus oli siin maa peal mõõras ja majaline nagu Sa ka ütled: „Rebastel on augud ja lindudel taewa all on pesad, aga inimese Pojal ei ole mitte aget, kuhu Sa oma pea võiks panna (Luuk. 9: 50).

Ka meie oleme siin mõõrad, meie kodumaa on teisel maal, walguise riigis. Seal on meie isamaja, meie pärandus, meie eluase. Seal mõistetakse meie keelt. Jumala tahtmise järele peame meie naftirid, Jumalale äralahutatud inimesed olema. Oleme me need? Oh, „misfugused teie siis peate olema, kõiges pühas elus ja jumalakartuses!“

Dwight Moody lühikene elulugu.

Kinnetel R. L. Marlen.

Põhja-Ameerikas, Northfieldis, sündis 5. veebruaril 1837. aastal Dwight Moody. Vanemad olid väikese talukoha vidajad. Oma oma usulise iseloomuga avaldas juba noorelt Dwighti peale sügawat mõju, on ju ikka veel elu kõige parem jutlus.

1841. aastal suri järsku isa. Lõuna ajal end tundes haigena, heitis ta woodi, mille eest teda mõne minuti pärast põlvetest surmalt leiti. Isa surm jättis tõsise mulje, muidu nii waltatu poisi hinge.

Järgnes elu äärmises waesuses. Isa oli jätnud järele suured wõlad. Pea ilmusid wõlgnikud ja wiisid sõna tõsises mõttes kurwalt lehelte kõik. Kuu aega pärast mehe surma sündisid priisked kakkidud. Wäsimata tegi leht tööd, et toita oma seitse last. Kannatuste ja ärasalgamis-teel kaswas ta iseloom kindlaks, sügawaks ja pühitsetuks. Hing oli pestud palju filmaweega.

Dwight oli täis ülewoolawat elurõõmu ja wallatust. Ükski kooliõpetaja temast jagu ei saanud, nii palju kui nad ka keppi ei tarwitunud. Järsku tuli täieline muudatus. Kooli tuli õpetaja, kes alguses kohe ütles: „Kui ma armastusega teid juhtida ei saa, lahkun ma ametist.“ See armastuswiis wõitis Moody südame täiesti, nii et ta seft ajast eeskujulikum poiss koolis oli.

Lühikene oli kooliaeg. Warafult oli ta sunnitud lahkuma isamajast, et wõõrsil teenida igapäewast leiba. Aastal 1854. on ta lühikest aega kusti raamatukaupluses müüjaks ja ajub siis Bostoni linna kus peagi leiab väikeste teenistuskoha. Sel ajal on Ameerikas mäsajulised liikumised. Sarnaseist koosolekuid wõtab Moody huwiga osa, iseäranis aga koosolekuid, kus orjade wabakslaskest nõuti.

1855. aastal on ta kusti raamatupidaja abiks. Müüd tuleb ka tema elus tähtsam saatuslik tund — ta saab usklikuks. Asi oli tulnud niimoodi. Mhudes Bostoni, olid tema sugulased tema wiinud pühapäewakooli. Tema klasfi õpetaja oli keegi Kimball. Lõeti parajasti kirjakohta Johannee ewangeeliumist. Kimball ulatanud Moodyle piibli ja palunud teda loetawa kirjakohta lahti lüüa. Kohmetult foranud Moody

terwe Wana Testamendi läbi ega wõinud leida Johannee ewangeeliumi. Kõrwal istuwad poisid hakanud turhuma ja salaja naerma Moody suure teadmatuse üle. Kimball nähes poisi piinlikku seisukorda, wõtnud ta käest piibli ja löönud koha Johannee ewangeeliumis üles ja ulatanud siis raamatu jälle tagasi.

Kramplikult pannud Moody pöigla lahtilöödud koha peale ja wõtnud ette kohe piiblit uurima hakata, et mitte enam sarnasesse piinlikku seisukorda sattuda. Kõik, mis pühapäewakoolis räägiti, huwitas teda väga. Klassijuhataja märkas P. Waimu tööd noormehe hinge juures ja wõttis ette kord tõsijelt temaga tema hinge päästmisest rääkida. Ühel päewal läks ta tema juurde kontoris ja rääkis temaga, tungiwalt teda paludes oma südant wiibimata anda Isjandale. Eht küll Moody wähe oli puutunud kokku elawa ewangeeliumiga, oli ta hing siiski küps Jumala armu tarwis. Kui nüüd põlwitafid Isjanda ette, langes taewa walguis ta südamesse ja Jumala armastus hoowas hinge. Pöörmine oli põhjalik ning selge. Suur oli

Moody kõneleb.

rõõm ja rahu hinges. Looduski kui oleks teisets muutunud. Kõik, jah kõik, oli saanud uueks!

Kohe tundis Moody tungi, end ühendada Jumalarahwa kogudusega, milleks andis end üles kohaliku Kongregatsionalistide koguduse wanemale. Pärast lühikest ootamisega wõeti teda ka sellesse kogudusse wastu.

Aastal 1856. asub Moody elama Chicagosse, kus leiab teenistust ühes saapakaupluses. Ta on osaw müüja ja ostjate poolt armastatud, iseäranis aga waesema rahwakihi poolt. Ohtudel müüb ta uulitsa nurfadel harju ja muud sarnaseid asju.

Esimesel pühapäewal Chicagos läheb ta ühte baptisti kiriku p. p. kooli, kus teiste seas ka tema tulewane abitaaja istub. Tööpõllu leiab ta kohalikus Kongregatsionalistide koguduses. Saalis üürib ta omale neli tooli, kuhu kutsub istuma iga pühapäew uulitsalt neli noormeest, niimoodi neid ewangeeliumi mõju alla tunes.

Järgmise tööala leiab ta kristlik noorte meeste

misjoni Ühingus, kes omale teinud ülesandeks iga pühapäeva hommikul käia öömajades, ning wõõraste-majades, et seal jagada traktaate ja kutsuda koosolekule. Pärast lõunat pühendab ta oma aja jama ühingu p. p. kooli tööle. Kui end juhatajale pakkuma läheb, ütleb see, et koolil juba 12 õpetajat ja kõigest 15 last, kui ta aga ise ühe klassi täie lapsi omale kogub, võib ta oma tööd siin alata. Järgmisel pühapäeval ilmus Moody 18 poisiga. Lühike aja jookkul ei mahutanud ruum enam lapsi. Jeesuse armastuse tulute põles Moody jüdamas.

Küüd hakkas ta kristlikku kirjandust ka sadamas laiali laotama merimeeste laewades ja förtides.

1858. aastal ajutas ta ise ühe p. p. kooli. Ta kogub oma ümber rühm uulitjapoisse ja teeb neid oma „ettewõtte osanikkudeks.“ Nad peawad kaasa aitama tema uues algatuses. Poisid on waimustatud usaldusest ja huwitatud „omast tööst.“ Saal, kus tööga algas, oli üks pidusaal. Pärast pidusemiist nägi saal muudugi selle järele wälja. Hommik wara olid Moody „osanikud“ saali pühkimas ja korda seadmas. See sündis kõik juure huwiga. Aru saadaw oli Moodyl nende üleannetumate lastega palju tüli ja kaua wõttis aega, enne kui kool wähegi inimlikuks ja korralikuks muutus. Pühapäewakooli laste arv tõusis 1500. Palju põhjawaonud ja wajuwaid elusid on selle kooli töö läbi päästetud jaanud. Pärastine kuulus Ameerika president Abraham Lincoln on ka selles koolis käinud, siin kõnelnud ja oma inestust awaldanud selle töö wiljakusest. Armastus võib kõik.

Majast majja käis Moody kogumas „nekruteid.“ Siin puutus ta eluga otse kokku ja omandas sügawaid muljeid. Soojalt armastas ta oma lapsi ja need teda weel enam. Rauge maa talika tulid lapsed tema kooli. Kui ühelt ford küsiti, miks ta lähema p. p. kooli ei lähe, wastanud see: „seal koolis armastatakse poisje.“

Arkamine puhkes laste seas laiali, mis 1857.—1858. wältas. Ilmus tarwidus ka õhtuti pidada ärganuile koosolekuid. Töö laienez nii, et Moody 1860. otustas oma hea teenistus jätta ja kõik oma jõud pühendada Issanda riigi tööle. Ohtused äratus- ja juhatuskoosolekud muutusid kuulmata juureks. Noored ja wanad ruttasid elawat ewangee-

liumi noore jutlustaja juust kuulma. Jooksid elawad weed. Mõnigi farm arwustus sai temale ka ofaks. Mõnelele ei meeldinud ta tulidus, teistele ta wiis, kolmandale ta keel. Elutuli aga põles laulga.

Ut tulidust töös sai ta ka eraldi ühe jurija wenna surmawoodi juures, kes nii jüdant lõhestawalt nuttis, et wiljata igawesje aega peab astuma. Issand juhtis Moody's elutuld, nii et wähemast ifka suurema ülesande juurde juhiti. Weel ei olnud ta küll see Moody, keda meie tunneme ta täies jõus, aga juba walmistab Jumal oma tööriista ja murrab „oma“ jõudu, et Issanda jõud nõtrufes täiele wõimule pääseks. Algujes tuli temal kanda ainelist puudust ja minna mitmest kiitfast kohaft täbi, mis aina usku kaswatafid.

Seda enam inimesi Moody kõnede läbi elule tulid, seda enam sai tuntawaks tarwidus lähema ühenduse järele. Nii juhiti Moody siis koguduse asutamisele. Ta ehitas juure kiriku paljude kõrwalruumidega, kus peeti koosolekuid lastele, noortele ja ärganuile. Suur oli Moody osawus omale wõita kaastöölisi ja neid juhtida õige töö juurde.

Puhkes lahti sõda. Arusaadaw, et farnasel elujõulisel isikul kui Moody oli, oli teha palju. Hospidalites käis ta haawatuid waatamas ja käis isegi üheksa korda waenuliinil kuulutamas rahu Jumala armuõpetust. Südamlik, otsekohene olet wõitis paljude jüdamed.

Algasid uued suured ärkamised, eraldi noorsoo keskel. Michiganis oli 24 tunni jookkul kõik noorjugu wägewasti Jumala waimust tabatud ja paljud leidsid hingamiist Jeesuse armastuse hõlmas.

Moody kuulsus oli ülemaaline. Mõned usklikud Inglismaalt, kes teda siin kuulsid, kutsusid teda tungiwalt ka Inglismaale.

Esimene reis sinna langes 1867. aasta peale. Kohe esimesel koosolekul, mis seal pidas, liigutati inglaste jüdamed tema südamliku, lihta ja omapärase olemise tõttu ja paljud said ewangeeliimile wõidetud. Põrutaw-liigutawad olid kõned, mis oma töö üle Ameerika laste ja noorsoo seas pidas. Sügawad olid jäljed, mis Moody oma esimehe lühikese wiibimise ajaga Inglismaal rahwa hinge jättis. Sel reisil nägid end Moody ja Spurgeon.

Moody Piiblik. päralt olew. majad Chicagos. I: Dpilaste ühiselumaja. Kestel: Hoone, kus on kooli juur 1,800 ismetohaga warustatud pidusaal. III: Üks wäljawaistwamatest naisõpilaste ühiselu majadest.

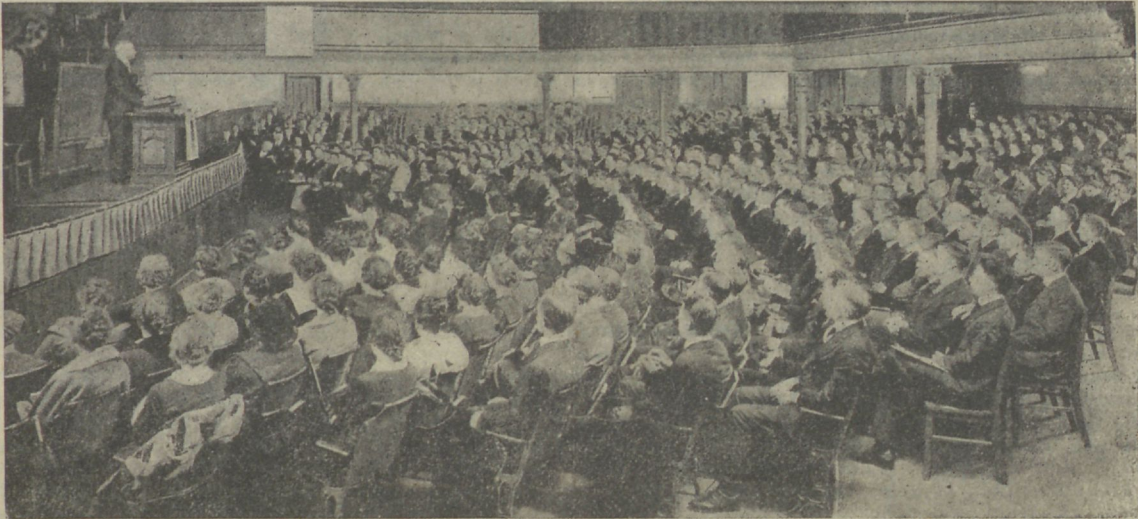

Aastal 1870. jäid Moody ja Sankey tuttawaks ja jäid summani sõbruks. Sankey laulis ja Moody kuulutas ewangeeliumi.

1841. aastal on Moody sisetises elus sügaw muudatus. Mõne öe wäsimata palwete põhjal tuleb wiimaks Moody äratundmisele, et tal P. Waimu ristimine puudub. Chicagos puhkeb lahti tuli ja paneb linna aherwartesse. Moody kirik ja elumaja põlesid maha. Ei suutnud aga Chicago hiiglatuleleegid kustutada sisetist tuld, mis kisedas taewa poole waimu täiuse järele. Palju ta palus, wõitles ja end puhastas. Siis tuli suur päew, suurem kui ükski teine tema elus, ta täideti New-Yorkis päha Waimu wäega. Nüüd wast sai Moody alles selleks, millena teda tunneme. Ta kuulutas lihtsanni kui iialgi warem, aga see tuli süüitas, häwitas ja elustas. Olid warem

Tagasi Ameerika jõudnud, seisis terve see maa Moody ees lahti. Iseäralist rõhku pani tema töö peale linnades, sest ta ütles: „Need nii kui kõrged mäed, millede otsast weji alla woolab ka orgudesse — küladesse. Pea loitis ärkamistuluke New-Yorgis, Philadelphias, Baltimoores, St. Lowises, Bostonis ja teistes linnades. Olles suur organisaator, oskas ta terve linna koosolekute wõrkudega nii sisse piirata, et kui pealetungimisele ajus, siis ärkamistuluke mitmes linnaosas korraga löi põlema ja terve linna oma mõju alla wõttis. Ta usupalwe ja waimu wäe ees langejid ka kõwemad kantšid. Ta ei püüdnud mitte ainult filmapilkseid pöörmiisi jaawutada, waid terwet foguduse elu tõsta ja rajada. Pea ei mahutanud ühedki ruumid enam pealtkuulajate hulki.

New-Yorki hiigla hüpodroom oli waewalt suur

Loeng Moody Piiblikoolis Chicagos.

paljud tema töö läbi Issanda juurde toodud, muutusid need arvud nüüd kümnete tuhandeteni ja weelgi enam.

Uuesti ehitas ta oma kiriku üles. Tähelepanemise wäärt on, kui suured summad selleks just p. p. kooli lapsed ohwerdasid.

1872. aastal sõitsid Moody ja Sankey teist korda Inglismaale. Peale esialguste raskuste avas Inglismaa end nende waimumeeste ees. Koosolekud olid ennekuulmata rahwarikkad, näiteks oli Glasgowi duekoosolekul 20000 pealtkuulajat. Wägewad ärkamisliikumised olid igal pool tuhu ilmusid Moody ja Sankey. Ilma liialduseta, Jumala auks, võib öelda, et sel reisiril tuhanded päästeti ja tuhanded leigeksjäänud elustati. Ärkamisliikumine, mis siis oma alguse wõttis, ei ole enam täiesti raugenud kunagi. Hull uusi linnamisjoneid ja teisi töökorraldusi jündisid jelle liikumise läbi. Palju on alliantzmeelne Moody ka usunimetuste isekesise wahekorra paranemiseks kaasa aidanud. Üksikud rindonnad said üksteisele palju lähemale. Piibli tõstis Moody ka kõrgele kohale, nii et ta uuesti awati ja kalliks sai Jumala lastele. Üst palwe wäkke kaswas ka märksa. Sügawalt ja otustawalt mõjuti Moody kõne läbi juurele inglasele professor Drummondile.

kiil, terve linn oli kui elektriseeritud. Igal pool oli kuulda: Läheme hüpodroomi! 7. weebuaril algas suur ärkamine siin ja waltas 19. aprillini. Päewa läbi peeti koosolekuid, nii et umbes 60.000 inimest iga päew ewangeeliumi eluwaimu mõju alla tulid.

Kui Moody jarnaje täistiilutud koosoleku ruumi kantšile astus, tõstis ta piibli waikimise märguks üles. Terve koosolek kui juri wälja. Nüüd ütles Moody walju, selge häälega laulu numברי ja luges sõnad ette. Sankey juhtis laulu. Siis oli palwe. Kui murder torm tungis waimuwäes kõne läbi ruumi, siis jälle kui kutsuw, kauge laul, nii imeline, nii ligidane. Kohasel ajal laulis Sankey oma iluja häälega mõne foololaulu. Pärast koosolekut sammusid rahuotšijad Moody järele kõrwalisse ruumi. Siin räägiti nendega ükšikult ja paluti nendega Jumalat. Särasilmil tulid nad kõrwaltoast tagasi. Rajas wägew, waimuwäest kantud laul Lalle kiituseks läbi hiigla ruumi. Nii 5 koosolekut päewas. Mäherdune ihu ja hingejõud oli nende meestele antud!

Tihti olid lahuskoosolekud, ise meestele, ise naistele. Mõnigi õhtu oli hüpodroomis 11.000 meest koos Kristust kuulmas. Puudub ruum neid koosolekuid ükšikasjalijelt kirjeldada. Suur ärkamine, mis algas

1876. aastal, wälitas 1881. aastani. Kui palju inimesi nende aastate jooksul Kristusele on wõidetud, ei saa teha kindlaks. Kui keegi Moody käest ford nende arwu järele küsinud, wastanud Moody omapärasel wiisil: „Ma ei tea, sest ma ei pea Talle eluraamatut.“

Northfieldis, kus Moody wiimased aastad elas, tulid ja läksid inimesed. Peeti kurjusi töötegijatele ja kõikfugu konverentse. Kõikide uskkondade armastuse ja usalduse oli Moody omale wõitnud, sest ta mõtles Jumala riigi asjus juurewiisiliselt.

Ra pikemgi elu jõuab ford lõpule, miks siis mitte Moody elu, mis oli kui küüna, mis pandud kahest otsast põlema. Järsku kutsus Issand oma truugi sulase ära. 22. detsembril 1899. aastal heitis ta

woodi ja tundis, et siit enam ei tõuje. Rahulihelt, kõige üle järele mõeldes ja kõik korraldades jättis ta õrnalt oma naise ja lastega Jumalaga. Siis lausus ta kustuwal häälel: „Kui see on jum, siis on ta magus. Midagi pimedast surmaorust ei näe ma. Jumal kutsub mind ja nüüd lähen ma.“ Need olid wiimased sõnad Moody juust.

Elumaja lähedusse, ühe künka otja paigutati selle juure mehe põrm, kus wotab õndsate ülestõusmist kui peaingli pajuina häääl fajab.

Sirge, lihtne mälestusjammäs ehil hauaküngast. Meile on ta elu eeskujuks. Seda, mis Issand Moodyst wõib teha, wõib ta teha igast ühest, kes jagamata end annab Temale!

Eeva — Katrine.

„Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on annud!“ ütles õpetaja S. wõttis müsi peast, pani oma koltunud käed risti ja waatas taewa poole. Siis astus ta puldilt lastesalga ette kõik waatasid vaikselt ta peale, kõik need sinised, hallid ja pruunid lapsesilmad.

Väljas õitsesid puud ja lohnasid lilled; linnud laulsid puude okstel, lambad mängisid külaesisel karjamaal ja väiksed kullakarwalised hanid häälitseisid rohus. Võilille pikad ketid, milledega lapsed õhtul mänginud, rippusid nüüd kibuwitsa pöösas.

Nüüd ei olnud aega mängimiseks; nüüd nad ei olnud karjamaal suliseva oja ääres — nüüd istusid nad väikeses, madalas koolitoas puupinkidel. Väikesed aknad olid pärani. Magus lillelõhn tungis tuppa ja hommiku päike saatis siis aegajalt mõne argliku kullase kiire, mis sätendasid väikeste üleannetu Mihkli walgeis kähärjuustes. Seisab wana hõbejuukseline mees, seisab laste ees ja waatab oma truude silmadega nende peale. — „Nõnda on Jumal maailma armastanud,“ ütles ta veel korra ja tõstis oma kulunud piibli kõrgele, „nõnda armastanud!“ — „Lapsed, kas teate, mis tähendab: armastada? Peeter, tead sa seda? ja sina, Liisi? Kes armastab teid?“ — „Isa ja ema.“ — „Ja sind, Anni?“ — „Ka isa ja ema.“ — „Ja kes teid veel armastab?“

Laste käed tõusid ja huuled olid valmis nii mõndagi armast nime nimetama; ainult väikene Eeva — Katrina ei liigutanud end; ta kahwatanud näost waatavad kaks suurt silma pool-aralt, pool-kurvalt ülespoole — kes peaks teda armastama? Armastada? Mis see tähendab?

Õpetaja näeb vaikivat lapsukest, ta pöörab end selle väikese kaheksa-aastase kartliku tütarlapse poole ja küsib: „Eeva, kes siis sind armastab?“ Laps kahvatab veel enam, pisarad veerevad tal palgele ja üles tõustes ütleb ta tasa, väriseval häälel: „Ei keegi!“ Õpetaja silmitseb teda kaastundliku pilguga, paneb käe ta pea peale ja ütleb siis: „Tule pärast tunde minu tuppa!“ — Nüüd pöörab ta end jälle teiste laste poole ja seletab neile lihtsate sõnadega salmi: „Nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on annud.“ Sõnad tungisid laste südamesse ja nad aimasid pisut, milline see armastus pidi olema, kes oma ainsama ära andis viletsuse, teotuse ja surma sisse — sinu eest ja minu eest, et meid päästa. Vaikselt, sõnalausumata istus väike hulgake, — rõõmukiir lendas ka üle Eeva näo, ka tema laulis lõpulaulus kaasa:

Jumal on heldus ja arm ja tõde,
Ta mindki patust lunastab;
Jumal on heldus ja arm ja tõde,
Ta mindki vaest nii armastab.

Tunnid olid lõppenud. Tahvlid ja raamatud kaenlas jooksid lapsed kodu poole, kus lõunasöök neid ootas. Eeva seisis aga veel koolimaja esikojas ja kogus julgust, et ust avada, mis õpetaja tuppa wiis. Aralt koputas ta

viimaks uksele — seal avas õpetaja ise ukse ja hakkas Eeva käest kinni: „Tule sisse, mu laps!“ Ta istus tugitooli ja tõmbas Eeva õrnalt oma põlve najale. Ta silitas lapse pead ja ütles: „Eeva, vaata mu peale! Kas näed, mu tütrekene, ma olen niisama vaene kui sina; ka mina võiksin öelda: Ükski ei armasta mind. Mu abikaasa magab ju ammu mulla all, ja mu lapsed ka — ma olen ükski järele jäänud — ükski, Eeva,“ ütles ta väriseval häälel, „ükski ei armasta mind — siin maa peal, Eeva; aga, ma ei ole kurb selle pärast. Ma tean, et nad seal üleval mind ootavad — ja varsti olen ma nende juures. — Ja niikaua, kuni ma veel siin maa peal pean rändama, on Tema minu juures, mu Jumal, mu sõber, mu vend. Ta trööstib mind, mu laps. Mõistad sa seda, Eevake? Vaata, seesama minu Jumal ja minu Õnnistegija on ka sinu Jumal ja sinu Õnnistegija, sinu sõber, sinu vend. Kui sa kurb oled, tahab ta sind trööstida. Kui sul mure ja walupäevad on, siis astub Ta tasa su juurde ja ütleb: Eeva, ära nuta! Ma ootan sind taevas, ma tahan sind kord enese juurde paradiisi võtta, seal võid sa rõõmsa olla! Ära sina nüüd aga mu käest lahti lase. Ma olen ka sinu pärast taevast tulnud, ka sinu eest surnud ja üles tõusnud; ma avan paradiisi ukse ka sinule, armas Eeva, kui sa mind armastad. — Nõnda ütleb Õnnistegija sulle. Ega sa seda ei unusta?“

„Ei iialgi,“ nuuksus väike tütarlaps, kattes kätega silmi, sest pisarad voolasid silmist vahet pidamata, „ei iialgi, iialgi!“

„Ära nuta, laps,“ ütles õpetaja, wõttis ta käed silme eest ära ja kuivatas ta pisaraid. „Vaata, Eeva, et sa ikka selle peale mõtleksid, kingin sulle selle ilusa väikese testamendi. Seal olen ma alla kriipsutanud salmi, mida meie täna koolis õppisime: „Nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes Tema sisse usub, ei pea hukka saama, vaid et igavene elu temal peab olema.“ Temasse uskuda, Eeva, ära unusta seda: see ei tähenda muud midagi, kui end rõõmustada, et tema meid armastab — ja Teda vastu armastada. — Ja nüüd mine Jumala nimel, Tema hoidku sind, ta õnnistagu sind.“

Eeva seisis koolimaja ees ja talle näis, kui peaks ta öieti järele mõtlema, kus ta on. Kui teistsugune oli nüüd ilm. Ta waatas taeva poole ja ta silmad särasid. „Ma ei lase sind lahti, Issand Jeesus,“ hüüdis ta peaaegu kõvasti, wõttis oma raamatud ja sammus vaestemaja poole.

„Tuled sa ometi kord, sa laisk tüdruk!“ hüüdis tädil Anna juba eemalt talle vastu. „Oled vist kinni istunud? Oled lüüa saanud? Mine“ — ja paari tugevast tõukega lükkas ta Eeva uksest sisse, vaese, aga puhtasse tuppa.

Muidu oleks Eeva küll nutnud, kuid täna jäi üsna rahuliseks. Jumala rahu oli sellesse nooresse südamesse voolanud. Ta hing maitses taeva rooga.

Kannatlikult wõttis ta kõik vastu — pahad sõnad, tõuked, hoobid. Kannatlikult ja vaikselt püüdis ta Anna käsku täita. Ta tõi raskete pangedega kaevust vett, võt-

tis labida nurgast ja läks Annaga põllule kartulimaad kaevama. Eemalt kuulis ta teiste laste hõiskamist ja mängu — ta ei soovinud nende hulgas olla. Oli tal ju nüüd kõik! Ta noor hing oli kodu leidnud; ta oli varjatud. Ehatäht tõusis juba taevasse, — päike oli alla vajunud — hämarus kattis väsinud maad ja suigutas ta enesesse. — seal võtsid mõlemad labidad õlale ja läksid kodu poole.

„Kas olete juba kuulnud, Anna? Vana õpetaja on surnud,“ hüüdis naabrinaine neile vastu.

„Mis? Õpetaja? Alles täna lõuna karistas tüdrukut siin. Surnud?“

„Toast olla teda toolilt leitud, seal ta olla uinunud.“

„Uinunud?“ — „Jah, surnud.“ — Anna raputas pead.

Eeva aga pani käed kokku, ta põlved väbisesid, süda tuksus. „Ainuke, kes minu järele küsis!“

Matmisetalitus oli mööda, ametivennad lahkusd surnuaiast; lapsed, kes puusärgi järele käinud, mängisid nüüd jälle rõõmsasti põosaste vahel. Ainult üks väikene tütarlaps oli vaikselt maha jäänud. Nüüd oli haud valmis. Eeva astus lähemale ja aitas hauda ilustada; nüüd läks ka hauakaevaja. — Eeva jäi üksi. Ta põlvitas haua kõrvale ja pani pea pärgade ja lillede vahele. Ja — nüüd oli ta üksi maa peal. Ei olnud enam ühtegi, kes tema järele küsiks, kes ta pead silitaks, kes ta pisaraid kuivataks. Vaene laps! Vaene, kes iial isa pole tunnud, keda ema iial süles ei ole hoidnud.

Keegi ei teadnud, kes ta isa oli. Ema oli ju siis surnud, kui Eeva hääl esimest korda kajas. Ta sündis seal all vaestemajas. Oma ainsa sugulase Anna juurde oli ema sel korral rännanud. Sest ajast oli vaeslaps seal. Kõik teadsid, kui kuri Anna oli, siiski öeldi: „Küll ta seda väikest ikka üles kasvatab. Ja kui ta sureb — mis sellest?“ Kuid ta ei surnud; ühest nurgast teise lükatud kasvis ta viletsa söögi juures siiski. Tõi talle naabrinaine õunakese, tilgakese piima ehk koguni väikese suhkru-saia, siis oli lapsel rõõmupäev.

Suuremaks saades lõppes ka see — ja nüüd oli ka tema surnud, see ainus, kes teda armastas.

Aga ta armastas Eevat, ka nüüd veel. „Ta ootab mind nüüd seal! kui kaua pean mina küll ootama, enne kui paradisi uksest tohin sisse astuda!“ — Vaene laps!

„Laske tüdruk tulla minu hanisid hoidma,“ ütles naabrinaine, „selle eest annan talle süüa.“

Anna ei olnud esiteks nõus; kes pidi siis põldu harima? Tema selg oli ju seks liig haige.

„Seda ta võib ju peale selle,“ rääkis naabrinaine.

Siis heitis ta viimaks nõusse.

Seal istus nüüd väike Eeva üksi põllul. Ja siiski ei olnud ta üksi. Väike testament oli ta truuks saatjaks. Olid sukasilmad tehtud, istus ta ja veeris ühe kalli sõna teise järele; kuid ikka luges ta allakriipsutatud salmi. See oli ta vana sõbra pärandus — nüüd eriti tema omandus. Et tööga valmis saada, tõusis ta vara, päikesega ühes; vana Anna põldu haris ta endise hoolega. Kas ei läinud töö talle paljuks?

Mis sest, kuid süüa sai ta nüüd ometi korralikult! Nägu läks tal aga ikka valgemaks, ka väsis ta ruttu.

Sügis tuli; ilmad jäid külmaks. Eeva puges põõsa alla ja püüdis oma paljaid jalgu kuuega katta. Siiski tegi külm talle valu. Ta vaatas taeva poole ja õhkas: „Kui kaua pean ma veel ootama? Mil saan ma koju oma Õnnistegija juurde?“

Kooli tuli uus õpetaja. Isennast suureks tõstes ei uskunud ta piibli „muinaslugusid.“ Ta pidi neid ainult läbi võtma — aga — Eeva teadis asja paremini. Muidugi ei kuulnud ta midagi sellest, mille järele ta süda janunes. Ta oli üksi. —

Ajad läksid mööda. Eeva oli nüüd kolmeteistkümne aastane, kuid ikka veel seesama väike, kartlik, kahvatu tütarlaps. Oli jälle sügis. Kolletanud lehed langesid pikkamisi puudelt. Nii kurb oli kõik ümbrus. Kuid Eeva ei olnud kurb. Külakirik oli uue õpetaja saanud ja väike Eeva ütles: „Armas Jumal saatis tema! Ta räägib peaaegu niisama kui mu vana õpetaja koolis.“ Ja ta istus ja kuulas. Juba pühapäeval hakkas ta järgmist pühapäeva ootama. Ta kahvatu nägu sai jälle nii rahuliseks. Inglise taevast tulnud ja punased roosid ta põskedele maalinud, tunnistuseks, et nad pea teda koju kandma tulevad. Kirikus istudes oli Eeva õnnelik. Seal helisesid kellad just temale, just temale jutlustas õpetaja ja just tema Õnnistegijast.

„Teie peaksite Eevaga ettevaatlikum olema, ta köhib väga.“

„Mis kõha?“ ütles Anna, „küll see läheb isegi mööda.“ — Siiski keetis ta vahete vahel talle tülist teed. Ja siis tuli talv tuues kaasa ilusaid leeritunde. Näitas, nagu kosuks laps.

Siis tulid Ülestõusmise pühad — öieti vara sel astal ja siis õnnistamisepäev. Õpetaja abikaasa oli oma mehe armsamale leeriõppijale kleidi õmmelnud ja valged sukad ja valge uue taskuräti kinkinud. Õpetaja kinkis kuld-köites lauluraamatu. Kes suudaks seda rõõmu kirjeldada? Ja nüüd õnnistamisepäev. — Ta paled õhkusid, silmad särasid ja siiski värises ta Issanda laua ette astudes. Oh püha tund!

Vaestemaja väikeses toakeses lamas haige Eeva omal

Õhtu palve.

Isfand, nüüd heidan magama —

ja uinun, uinun . . .

Ah, Sa ju näed mind nii väsinuna —

Olen roidund, nii roidund . . .

Mööda on kõik päeva töö,

Algab waid pime öö.

Ande's etšimised

Anna ja paranda wead —

Sa ju kõik tead . . .

Weel mõttes kaalun läinud päewa,

et ühtki asi ei teeks waewa,

ja uft ei lükustaks taewa.

Salajaist pateist mõista mind puhtaks —

et mind roojasena ei tohtaks!

Nii uinun rahus,

Su armu süles . . .

Kas sirwad tähed eht hõbekuu

Rumab tупpa läbi raagus puu —

Kas hulub tul eht peksab wihma,

Et wälja waatagi ei tihha — — —

Ma siiski wait ja rahul.

Kui siin ei ärtpagi —

tuled, et ei märtagi —

Kanna siis koju mind Sa,

Seal mind ärata ka . . .

Juba jään magama —

Kõik hakkab kustuma —

Kahwatama — kaduma — —

uinun väsinuna . . .

Isfand warja mind Sa,

Su rüppe wajun nüüd ma!

P. Sint.

Vaevasel asemel. Kange kõhahoop oli teda praegu püüanud. Veel rõgisesid rinnad. Anna seisis ta juures ja püüdis teda aitata. Vaikne kannatlik laps oli oma lahkusega ka selle kõva südame võitnud. Kui Anna nägi, et Eeva enam kaua ei ela, ärkas hääli ta südames, mida ta kaua ei olnud kuulnud: „Sa oleksid võinud temaga paremini ümber käima; sa oled teda väga tööga koormanud. Ei öelnud sa talle ial lahket sõna, ei annud paremat suutäit.“ Oleks ta nüüd veel teha võinud, mis siis tegemata jättis! Ta puistas raha korbist, läks arsti juurde, tõi rohtu. Ka piima ja saia ostis ta. Eeva tänas südamest ja silistas karmi kätt, mis teda nüüd aitas. Nii tegi ta ka täna ja püüdis Annale midagi rääkida; Anna aga ei mõistnud teda — ta kuulis vähe.

„Ma kutsun naabrinaise,“ mõttles Anna ja läks ukse poole; seal tuli talle õpetaja vastu. Eeva silmad löid särama. Ta sirutas käe välja ja kutsus tulija lähemale. See oli ju, mida ta soovitud.

„On sul midagi, iseäralikku, laps?“

„Jah, üks palve! Kas ma võiksin veel kord Issanda laule tulla?“ ütles Eeva tasa ja vaatas paluval pilgul õpetaja peale. „Ma tean, ma olen pea kodu, aga siiski“ — kõhahoop takistas edasirääkimist.

„Südamest heameelega,“ ütles õpetaja. „Kas homme?“

„Jah, kui lõunakell heliseb, siis heliseb ta ka mulle.“

Teisel päeval lõuna eel läks õpetaja vaikselt mõttes mööda teed vaestemaja poole. Kõik öitses ja lõhnas ta

ümber. Oli niisama ilus kevadepäev, kui viie aasta eest, mil vana õpetaja S. oma akna all tugitoolil uinus. Nii kena! Puud, õied valgendasid, lood hõiskasid. Õpetaja vaatles lindude mängu; seal langes ta pilk ühe roospunga peale. „Nüüd juba?“ ütles ta ja murdis öie: „Eeva rõomustab end selle üle..“

Ta astus haige tuppa.

Eeva oli istukile voodis hõõguva palgega ja särava silmega. Naabrinaine oli ka seal, ta aitas Eeva riidesse — sest ta oli õelnud, ta läheb Önnistegija juurde. Puhas jakk oli tal seljas, valge rätik õlgadel, juuksed korraldatud ja käes hoidis ta uut taskrätti ja lauluraamatut.

Need ettevalmistused olid küll ta palavikku suurendanud, kuid silmad särasid öndsas rõõmus.

„Vaata, Eeva mida ma sulle leidsin,“ ütles õpetaja ja andis lapsele roospunga.

Ta naeratas ja hoidis lille kõvasti käes. Seal helises lõunakell üle vaikse küla. Vaikselt põlvitasid kõik voodi ees. Õpetaja palus pühast tõsiduses. Kõiki valdas iseäralik püha tunne. Siin oli Issand tõesti ligidal! Õpetaja jägas püha sakramenti, luges jälle põlvili ja palus. Lapse sügav õhkamine sundis teda üles vaatama. —

Veel kord vaatasid talle lapse õnnest säravad silmad otsa. „Issand Jeesus!“ hüüdis ta, langes tagasi ja oli kodu. Lille hoidis ta veel käes, kuid mitte enam pungana: ta oli lahti puhkenud!

Meie usklik üliõpilaskonverents.

Baiguti matjab veel waade, et teadus ja usk on faks vihajemat waenlast. Ühelt poolt püütakse „teaduse“ nimel usku piibli tõdedesse surmata, usk olla wana rumala aja pärandus. Teiselt poolt hoiawad paljud usklikud kõigist eemale, mis kuidagi moodi teadust meelde tuletab.

Kuid mehed, kes sügavamale teaduse saladustesse wõinud tungida, on paljudel juhtumistel just oma juurte teadmiste pärast Jumalale ligemale jõudnud. Nende teaduse meeste nimel wõib kuulsa prantluse teadlane Pasteur ütelda: „Kord naerab maailm materialistliku (usuwastaste mõtleteadusliku) ilma waate üle — ma teen palweid oma labaratooriumis.“

Usk teeb oma wõidukäiku wiimajal ajal ka haritud kihtide juures. Kogufe noori meie üliõpilastest wõiwad tunnustada, et nad Kristuse were wäes on päästetud. Kui keffkoolide õpilased, olid nad pühapäewakoolides, nooruse ühingutes oma Lunastaja leidnud. Kuid sattudes eemale oma kodudest — ülikooli linna — Gesti Ateenasse, on nad paisatud suuremate kiusatuste kätte, mis tungiwad nende hinge juurde küll selle kahtlase „teaduse“ kunes, küll maailma noorte — elu maitswate kaasõpilaste kõlbmata eeskujudes.

Et hoida üliõpilasi eemale kõlbmata elust ja neid ristiusu kaitswale mõjule ligemale tuua, on kõikides maades ajutatud ülikooli linnadesse kristlikud üliõpilaste ühingud. Sarnase nimeline ühing on ka Tartus. Kuid seal annab ka teine erirühmitus — usklik üliõpilaskonverents, kus liikmeteks ainult tõsised unestijündinud usklikud. Nende ainus elu alus on piibel.

Tihti koguwad nad ijefestis kokku, et ühifelt jelle raamatu sügawustesse tungida, ja uut jõudu sealt ammutada kõigi kiusatuste wastu. Ühifelt püüawad nad ka tagasi tõrjuda „teaduse“ pealetungimised usu wastu.

Juba teist juwe on usklikud üliõpilased korraldanud omawahelisi konverentse. Mõlemal korral on walik langenud ilusale Lofja suwituskohale — konverents on mõeldud ka puhkusajana teft loodud.

Möödunud suwel festis konverents 10.—15. augustini. Wanamoodse rataslaewa „Kungla“ lael Lofjale sõites täitis noori kahtluste rida konverentsi kordamineku pärast — pilwis taewas ei tõotanud head. Kuid järgnewad päewad olid siiski ilusad ja wõimaldajid noortele nii mõnegi päikese paistelise tunni me-refaldal ja ilusa jalutuskäigu Lofja ümbrusesse.

Konverentsil ettekantud referaadid olid mitmesugulisi

K. L. Marley maal

Lofja

jed. Tähtsam neist oli „Ruti raamatu seletus“ K. Kaupfi poolt. Kui wäsimata piibliuurija ja selgemõistuslik seletaja wõis K. K. luua Ruti raamatu sündmuste põhjal pildi uskliku inimese elust. Suurt huwi äratas ka K. L. Marley loeng „Friedrich August Boltzius.“ Armastustega töi lektor kuulajate ette need usuga arstimised, mida, Gestiis lähemalt wähe tuntud, kuid siiski wägew ja kuulus Jumalamees Fr. A. Boltzius korda saatis Issanda töotustele rajades. Selle mehe elulugu suutis kõikide pilgud juhtida Jumala wägewuse peale. Weel tutvustas K. L. Marley kokkutulnud noori mõttetarga Zmannuel Kanti õpetuse peajoontega. E. Alder käsitas pikemalt waimulikkumomenti Gesti luules ja wõttis waatluse alla ka Gesti waimuliku kirjanduse.

B. Koljo ja E. Milli referaatide põhjal arutati

grupi töö sihti ja wiise. On wõimalik kats töowiisi — 1) otsekohene ewangeeliumi kuulutustöö koosolekutes ja armastustöö haigete juures, ja 2) teaduslikud apoloogeidilised kõned haritlastele. Tulewikus püütakse neid mõlemaid töowiise edustada, muudugi sel mõdul ja piirides, kui palju grupi tööjõud seda suudawad.

Lõppedid konverentsi päewad — liig ruttugi, nagu kõik ilus ja igatsawat siin maa peal rutuga kaob. Noored üliõpilased olid referaatidest mitmesuguseid teadmisi omandanud, olid tulewiku töökawu läbi harutanud. Kuid tähtsam nendest töökawadest ja referaatidest oli selle „nägemata“ süwendamine, mis usklikkude seas hingi kofku kõitmas. Konverentsi peateenus oli wastastiku arusaamise ja armastuse kasvatamine grupi liikmete wahel. Ja see oli tal korda läinud. E. A.

Kadunud elu.

Erna Michelsoni järele O. W.

Kas kasu said sa päiwist, mil sa läksid
Ja teiste häda, waewa kanda aitsid?
Kui pisaraid su käsi kuiwatas,
Kui neid, kes juba olid wäsimas,
Su lahke sõna jälle julgustas;
Kus armastasid, enesest ei hoolinud, —
Kas on üksainuski su tegu tasunud?

Oh, ütles, kas ei ole kadunud
See õõ, mil surijat sa walwanud?
Ei wõinud sa ju tema elu päästa,
Sa aitsid ainult wäsind pead tal tõsta,
Sa mõne ainsa sõna sosistada
Tal wõisid igawesest armastusest weel:
Jah, kellel toond walwamine kasu küll?

Kas pole kadunud need tunnid jälle,
Mil wärske, walutawa haawa peale
Sa waigistawat õli walanud?
Kas arwad siis, et waen nüüd waikinud?
Ei, enne weel, kui kinni sidunud
Su käsi ühe haawa, mis nii walutand,
Ju teisi tuhat ümberringi löödud saanud.

Ei, ma ei tea. — Tean ainult üht: ei wõi ma
End armastuses palawamas ohwerdamast; [jätta
Pean ilma walu kanda aitma,
Kus wihkab ilm, pean armastama,
Pean teenima, pean elu jätma, —
Siis igawik kord saab teil ilmutama,
Kas tõesti asjata ma ennast ohwerdanud!

On sul weel meeles tund, mil teised lahkusid
Ju kirstu äärest, sina ükski sinna jäid —
Kas suutsid südant, mis nii meeleheitel,
Sa trööstida, kas walu wõtta hingel,
Kas nägid, et ta pisar kuiwas palgel,
Kui kätt kaastundes surusid tal sa?
Ei tea, kas märkaski su püüet leinaja?

Eks asjata kõik armastus ei olnud,
Mis sina eksind hingel üles näitnud?
Sa aegade ja teede ääres hüüdsid,
Kuid kas uut elu sa tal anda wõisid,
Tal elu wäärtust selgeks teha suutsid? —
Ei tea, kas mälestustki järel jäänud,
Kuis ennastsalgawalt sa armastanud?

Kas kõik su kindel, julge lootus asjata ei
Ju aastaid sinu elus usuwõitlus kestnud, [olnud?
Kas iial weel su palwe wastust saab? —
Kui silm sul teiste patte, eksitusi näeb
Ja nuttes nende pärast Isa ette läeb —
Kas on üksainus lootustähtki säranud,
Mis näitaks, et su Jumal sind on kuulunud?

Soome C. E-laste noorsoo pidul Jyväskylä.

On kõnelnud ja kirjutatud fillast, mis kahte wennasrahwast soomlast ja eestlast ühendaks. Meie usklikudel on see olemas — ja selleks wõime Jeesuse kristuse ristid pidada.

Riist, see on me ühendaja, selle all olleme wendadeks õdedeks saanud — rahwuse peale waatamata.

Õimeste C. E-lastena Soomest meile tulid wennad Jotised, kelledest meil armjad mälestused järele.

Õimeste C. E-lastena tohtisime tänawu kolmele w. Peipman, Luttar ja mina jõita, heaks juhuleks oli nende noorsoo pidu (Noorijuhla) mis tänawu Jyväskylä ära peeti.

7. augustil, Iõnnapäiku lahtuime laewa „Ebba Muuk“iga Tallinnast. Meri waitne, ilm päikesepaisteline, süda rõõmus.

Waewalt on ilmapiirilt Gesti saared kadunud kui juba Soome skäärid paistma hakkawad. Kaljujed saared, kus ainult graniit.

Yigi wiitumilise jõidu järele Helsingis.

Õimene käit tähetorni mäele, mis sadama lähedal, millest pool Helsingit kätte paistab.

Waatajime ka mäel aiuwat merihädaliste monumenti. Monument kujutab tüff mäsawat merd, purustatud laewa oja tükiga, millel neli hinge, mees kes ääreta ahastuses farjub, ta pahem

täsi hoiab aastast last, kuna paremaga riidenaru kõrgele tõstab märkuandeks. Nii jalus on käpukiti 5—6 aastane pois, kuna pahemal pool, naine meelemärkiveta lamab kramplitult nõbrist kinni hoides.

See tujutus räägib küllalt selget teest merihädast, kuid ka wainliiselt leiawad palju iselugufes leiukorras uppunud elumere.

Lõforteri leiame Lutheri kiriku misjoni majas. Ohtul tegime veel käigu kõrgessaarele, kus Helsingi loomaaed.

Järgmisel hommikul mis meid kiirrong Jyväskylä poole. Maastik harilik, wähe mäeline, põllud kitsad ehk digemini põlludel on kraawid sisse aetud.

Kell kolmveerand I Hämeenlinna, kuhu w. Peipman oma wanu tuttawaid vaatama läks, muudugi tulime temaga kaasa, jättes pakid uskliku kaupluses, läkime linna. Kohtame noormeesi, kes meid teretab küsides: „Kas tohtisid küsida, kangel wemad on ja kuhu teekond sihitud?“ millele wastuse saab: „Oleme Gestist ja reijime siit edasi Jyväskyläse noorjoo pidule.“ Noormees esitab emast. Särawad C. E. märgid olid meid „ära annud.“ Oleme tohe armastuspaeltes, palutud juuresolewase kaupluses, kus karjake Jumalalapsi, kes seal ajalikus ametis. Olid rõõmsad, et tohtisid meid wastu wõtta. Ohtul tegime terve selle usklikperega huwiõidu laewaga Karlsbergi, mis mõne minuti sõit järwe mödda Hämeenlinna. Huwitawa ja ilusa waate saime seal kõrgest tornist, mille ülesõusmisjeks meil üle 350 astme tuli astuda, peale selle ahub torn mäe otias, mille tõttu lai waade awanes: mäed, orud, järwed, terve Hämeenlinn, kuus kiriku torni ümbruskonnast, kauge taewa ranna sinasie uppunud metsad ja nende metsade taga teine pool lahte olid armjad Gestis südamed.

Karlsbergist mattajime jala weel Hätila külla, kust alles tella 10 painu lahkusime. Plus ohtu, kuid iselugufes tundes hinges. Kell 12 Hämeenlinna, waifke järwetal dal peegelduwad tähed, nagu isa silmad, kes sind ka waldawad wõõral maal.

Järgmisel päewal lahtime — kohates weel eme ärasõitu William Jotisega linnas. — Sõit muutub huwitawamaks maastiku poolest, mida lähemale Jyväskyläle, seda huwitawam, järwed wahetuvad tihhi.

Jõuab ohtu, mis wilu ja miks see nii ei peaks olema, sest osleme ju üle 350 kilomeetri põhja pool, umbes 10 tunniise sõidu järele oleme Jyväskylä, kus meid w. Celi abitaajaga, noortega wastu wõtab, teiste hulgas ka Ameerika Soome noorjoo esitaja õ. Ester Koffinen. Wend Celi sõidutab C. E. lste autos meid nende palwemaija „Peetheli“ kus tohe kinnitust saame ning ka wendade ja õdebeaga tutvust teeme. Plus palwemaja.

10. augustil. Kell 7 ohtul algas terwituskoosolek linna suuremas saalis „Kunnalistalo“s,“ millesse umbes 1000 inimest mahub. Näitelawa lilledega ehitud, ülal suur peakiri pidu mottolanega: „Me haluamme nähdä Jeesusta,“ Meie soowime Jeesust näha.

Wemad istume näitelawal poolringis — lühikese sissejuhatawuse ja palwe peab w. Kastepehja, millele gittarrede koor üle 20 mängijaga laulab. Südamliku sissejuhatawa kõne peab w. Celi Jofinen toonitades, et juhla wõiks äratusjuhlast muunduda. Järgneb meite forb, mida teeme, wenna Peipmani kõnele järgneb meeskoor gittarredega, wainustaw jõuline laul. Päcalt terwitusi laulame eestikeeles „Mina olen sõjamees,“ kus juures õ. Ester Koffinen klaweril ja w. William wiitil laabawad.

Wend William tuletat esimeist juhlat 1914. a. Lahtis meele mille mõte oli noori enam sügawamale Kristuses wiia.

Kõned, terwitused, laulud ja esimene pidupäew on lõppenud.

Pidu jatkub järgmisel päewal kawa järele, milles kõnelejad ära tähendatud. Kõike lähemalt seda kirjeldada pole ruumi puudusel wõimalik. Kõnesid palju ja pea kõik head kõned, südamlikud, kuid seal juures ka jõulised, näiteks: „Miks on peatuled wõidu käigus“ „Uuelu õnnistused noortele.“ „Wõõras tuli“ „Maranata“ j. n. e.

Ohtul äratuskoosolek, filmipaistew omas kõnes ja jõus noor 23 aastane Lauri Hokkanen, kelle südamlik kõne murrab südameid, eestpalwete fogu noori, wainu — kelledest mõned see ohtu päästetud jaawad. W. Tuttar pärrib teistelt iselugufes misjoni fookis see noor wend on õppinud, sest ülesaste lubas seda oletada, kuid saab wastuse: „Minult kuus aastat «wäerimal» olnud.“

Pühapäine päew algab waifke ja pühalikku koosolekuga, millest ainult usklikud oja wõtawad, nimelt leiwamurdmisega.

Lõunaaeg lastekoosolek millest oja wõtta ei saanud. Kell pool 5 mängu ja laulujuhla, mis mitte nii kõitew ega waimus ei olnud, sest et nende foorilauludes kurblik toon läbi jookseb, mis põhjamaalastele kohane. Meil Gestis on isepoolest asi elawam ja parem.

Kunnalistalo, kus noorjoo pidu ära peeti.

Ohtul pidi olema wäliskoosolek, kuid ilma tõttu peeti see ruumis, jaal tungil rahwast täis. Kõnelewad w. Jotiseb, kõned läbi tungiwad ja käiwad enam usklikude pihta — millele südamlik eestpalwe järgnes.

Esmaspäewal algab koosolek juba hommiku wara pool 7 ajal, esimejena päewa forras Kristuse käsu täitmise wõimalus, millest üle 60 noore nende seas, ka mõni wana oja wõtawad. Pühalik ja õnnistatud täitmine „Tuomio järwes“ (kohtu järw) mõni kilomeetert Jyväskyläst.

Soojats ja südamlikuks muutub jumalaga jätmise koosolek, milles meil kui küllalistel wiimane sõna. Lehwivad rätitud, wastastihune laul.

Jaama esine noori täis, rongid niisama. Kõlab laul: „Jumalaga kuni näeme weel.“ Lehwivad rätid, käepigistused, kõlab waljusti „Kui üksford lõpnuid kõik waew, töö ja piin.“ Liiguwad rongid, tandes armilaks saanud südameid laiali üle Soome.

Jääme weel päew Jyväskylä. Kõiel tulitahi „Peethelis,“ põlewad fuurid, mida jõutakse kustutada. See oli tunnis sellest, et waenlane wiham oli Jumalalaste peale, seda Jofand õnnistada oli wõinud — nagu kuulsime alganud tuli kabe joodiku läbi, kes fuuridesse õõsi pugunud, kuid Jumala käsi hoidis. Tutwuneme järgmine päew nende noorjoo töö foraldusega „Nuorten Todistune“ alal ja ka liidu suhtes, waatame Jyväskylä ümbrust, mis wäga ilus on mägilise maastiku tõttu.

Kuid ka meie lahtime — järgmisel hommikul, nende naiskoor laulab eme rongi lahkumist. Üliõpilane õde, kinnitab meile noorte nimel elawad roosid riinda — laulame nemad soome, meie eesti keeli: „Jumalaga kuni näeme weel.“ Rong liigub — taome üksteise silmist — Jumalaga, jälleõngemiseni, kui mitte all, siis ülewal.

Peatusime päewa weel William Jotise juures Turentis ja päew Helsingis kus weel kunstimuseumis käisime.

18. augusti hommiku tella 5 ajal lahtime tuhandedjärwe maalt, tuues kaasa — ilusaid mälestusi ja isemaid terwitusi wennasrahwalt.

Rakles Woldemar.

Aga kukkumised palwetundidel on midagi mõõra laadilised. Seda aga ei või salata, et kukkumine paljude juures nende pööramise algus oli, ja et mõned selle mõõra laadilise oleku ajal täis teesmist muudatuft tundsid ja et nad jälle harilikku olekusse ärgates kui armulapsed kõnelesid ja elasid. Palawatõ ruumide mõju, ega pikkade ja fagedate kooskäämistõ mõju, kus mitte harwa 3—6 kõnelejat üksteise järele rääkisid, ei ole see nähtus üldiselt igatahes mitte.

See on mitmes kohas nende üle tulnud, ka nende oma koduses waikususes. Kui ma ennemini näeksin, et need wälispidised nähtused puudusid, sest et need nagu oma tegu wälja näewad, ufun ma siiski, et ma asja järgmiselt seletades kaunis õieti otjustan. Isjand teeb meie maa elanikkude kallal, kes materialismi ja muu umbususe ähwardas langeda, päästmise tööd, terwet rahwast waputawa ärkamise läbi. Peab aga terve rahwas äratamise hüüdmist kuulma, siis ei tohi see ärkamine oma harilikku waikist teed kääta, mida maailm ei näe, waid peab nagu igal seefugusel ajal imede ja märkide läbi nähtawale tulema, mis juure ja wäga tuima hulga ligi meelitab. Peab aga ärkamine kiiresti laiali lagunema, et ta mõne lühikeste löögiga uut peab looma, siis ei wõi Isjand üksikute hingedega aeglast teed minna, mis ta muidu tarwitab, waid peab nad tulest wälja kiskuma. Mõlemad nõuded lähewad selle kukkumisega täide. Minu arwates on see raputaw olek (waimustus,) kus inimene ennast Jumala palge ees teab olewat ja selle läbi tungiwate mõjude läbi oma süüdi ja Jumala armu saab tunda. Seal juures wõib ju muidugi ka ette tulla, et mõni puhtuseta põhjustel filmakirjaks sellesse olekusse ennast seab, nagu Jumala töö kõrwal ju ikka kuradi töö on. Seda peaks iseäranis siis mõtlema, kui seefugune kukkumine üksikute juures fagedasti ette tuleb. Siiski arwawad ustawad wennad, kellega ma sellepärast olen kõnelenud, et kukkumine niisuguste juures korduda, kes südame poolest käsku on saanud oma pattusid tunnistada, weel mõned patud tunnistamata on jätnud. Nägemuste nägemine, mis ka ette olla tulnud, on tähtsuseta. Näüd jääwad aga ülepea kõik wälisnähtused järele, nagu nad algusest saadik seal igal pool järele jääwad, kus ärkamine juba maad wõtnud.

Läänemaalt jutustas keegi armas mõistlik eestlane: tema elanud lapselt saadik patus ja jõleduses, millest ühel teisel haritud inimesel aimugi ei ole. See patu-elu olla kogu selle aja nagu raske koorm tema südametunnistusel lasunud ja teda niisugusesse

meeleheitmisesse wiinud, et ta enefetapmise mõtetega ümber olla käinud. Korraga jaanud temale ühes lugemistunnis, kuhu ta uudishimu pärast läinud selgeks, et see himus patukoorm temalt ära wõidakas wõtta, sest et Onnistegija ka selle eest on furnud. Seda rõõmu, mis sel tunnil tema südamest läbi käinud, ei suutwat ta kirjeldada. Ta tunnud kanget tungi naerma hakata, on aga hambaid kokku surudes ennast wägisi tõsidusele fundinud, et teistele mitte pahanduseks olla. Ja kui ta palwelt üles tõusnud, ei olewat ta wõinud rahul seista; tahtmatult olla ta warvastele tõusnud, ja kui ta ennast wägisi poleks fundinud, siis oleks rõõmu pärast tantfima hakanud.

Seda seletust wõib, kuigi see nähtus filmatorkaw on, mõista. Aga wastumõju ei jää tulemata. Õpetlased ja asjatundmatud arwawad omal õiguse olewat oma otjust selle kohta anda. Ka meie mõned wennad lugijad hoiawad ennast nendest imekombel eemal, mõned nende seast ka küll sarnasel põhjusel, nagu see, ärakadunud poja wenna ekfiteele saatis. Muidugi on ärkamispaikades siin ja seal ka ekfitusi ette tulnud ja mõned noored ärganud wennad, kes ettelugemisi on hakanud pidama, töötawad wäga käsuhaamriga. See on aga ainult inimlik segamine selles jumalikus asjas, mis Jumal juba oskab tagandada. Meie tahame aga selle Isjanda töö pärast rõõmsjad olla.

Selfingi naisewangelistid.

Teises kirjas 1882. aastal kirjutab ta: Raplas on ärkamine täielik, Hageris ja Keilas on ka seda juba. Oleks kõige tublimad ja ustawamad ärganud hinged nende kõnetungiga ka kaugemale ümberkaudu minna lastud, siis oleks ka juba Wirumaa rajal elu. Aga nende inimeste rändamine keelati ära, osalt peetakse lugijate lugemine asjatumaks, osalt kardetakse ärkamise iseäralikkn waimu. Aidalis, nagu enne Wormsis ja Noarootsis olla ka määratsuwad kaasnähtused awalikuks tulnud, ifegi siin ja seal on hüppajate korratusti ette tulnud. Need liialdused on aga selle tagajärg, et õiget juhatust ei ole ning waimulikkude puudulik wastukaal waimulikkus elus. Kui apostlid efmese ristikoguguduse eesotfas ei oleks seisnud, siis oleks ka see määratsema hakanud. Sellepärast ei soowi ma midagi tungiwamalt, kui seda, et see jõgi ka siin woolaks, ja edasi meie kolme Lutheruse uju kubermangu!!.

Nendest paarist katkendist näeme, et Wennaste kogudusel hoopis teine, asjatundlik ja arwustuswõimuline waade oli. Ta oli kõigiti ärkamislükumise poolt. Aga nagu ta ise kaebab ja meie eespool Tallinna ärkamiskirjelduses oleme nimetanud, ei olnud kõik Wennaste koguduse liikmed

jelles armamises. Paljud wanemad mennad olid vastu ja ei lubanud ärganud mendadele omi palwemajades kuulutada. Et Jumalakartmatud vastu olid, ega see ime ei ole, aga tõesti imestamisvääriline on see nähtus, et ka mõned ausjad ja pühad inimesed, kes omal wiisil ka kodust Jumalateenistust pidasid, ärganud hindedelega wihasteks waenlasteks said. Nad jätsid nüüd oma endise Jumalakartuse hoopis maha ja astusid tagakiusajate kilda. Nii kiusas nõndanimetatud Jumalakartlik peremees oma usklikku teenijat taga. Tüdruk kannatas aga kõik wäikelt wälja ja jäi oma peremehele ja Jumalale ustawaks. Enamasti kõik targem rahwas ei mõistnud ärkamisasja dieti ja jäid kartes eemale ja seega ühtlasi ka wanas meelde. Et tagakiusajad, nagu kord Juuda rahwas, kes Jeesuse hukkamõistmise puhul tunnistasid, et neil „kedagi ära tappa“ luba ei olemat, ja sellepärast selles suhtes Pilaatuse poole pöörasid, ärganud hingedelega peale sõimu, teotuse laimamise midagi suuremat kahju ei wõinud teha, kutsusid ka neidest ilmaliku walitsuse appi.

Ärkamise eestwadajad weeti nüüd ülemuse ette, kes neid enamasti wangistusega trahwis päewade ja nädalate kuuga. Iseäranis sai wend

Jakob Piim kannatada. Wanamõisa härra, tuntud parun D. Budberg, kes tol ajal adra kohtnik oli, lasi mainitud wenna weriseks peksta. Wend töötas Issandale ikka truuwiks jääda. Aga Jumala kohus ei jäänud ka tulemata. Meie mäletame parun Budbergi kurba otja 1907. aastal mõrtsuka käe all. Kolmkümmend aastat oli Jumal kannatanud ja siis tuli kohus. Ruum puudub kõiki neid tagakiusamisi kirjeldada — ja ütlen sellepärast lühidalt: peaaegu ükski tolleaegistest tähtsamatest wendadest ei pääsnud neist mööda. Mitmed neist elawad ju alles ja teawad neist rasketest aegadest palju jutustada. Aga Jumal tegi wiimaks ise neile tõe. Paljud usklikud astusid Lutheruse kirikust wälja, muisse kogudustesse, mis Wene riigis salliti ja kuhu waimulikkuide wõim ei ulatanud. Neid, kes kirikusse jäid ehk wendade kogudusse astusid, ei juletud ka enam taga kiusata, sest siis ei oleks wist usklikkudest ükski enam wõinud wälispidiselt kiriku liikmeks jääda. Ja seda ei soowitud. Nii pidi siis lepitus tulema pastorate ja usklikkude wahel. Ja tulgi. Wendi ei keelatud enam nii waljult palwetunde pidamast ega weetud neid kohtute ette. Isegi lubasid muretseti neile Jumalafõna kuulutamiseks. Nii rauges tagakiusamise torm. Kui 1912. aastal Noarootsi poolsaarel jälle ärkamine oli ja ka Lääne-Nigula kihelkonda ulatas, pääfis tagakiusamise torm jälle lahti. Kõwasti rõhutati nuhtluse seaduse paragrahwisid, mis konsistooriumi loata

palwekoosolekute ja kõnepidamise ära keelas. Lubasid oli aga väga raske saada, sest et tolleaegne kiriku pea superindendent D. Lemm usklikkudele vastu oli. Wennad ei wõinud aga tundide pidamise järele jätta. Politsei poolt weeti nüüd tihti wendi, keda palwetunni pidamiselt kätte saadi, kohtu ette, kes neid sagedasti rahatrahwiga ja arestiga karistas. Nii oli a. 1913—1914 umbes 15 palwetunni protsessi Haapsalu rahukohtus arutada. Maailma sõja ajal tõusis tagakiusamine enne kuulmata tipule. Suurem jagu Baptisti koguduste ja Herenhuude palwemaju pandi kinni ja ka wendi saadeti maalt wälja. See sündis küll ka osalt poliitilistel põhjustel. Alles Wene revolutsioon 1917. aastal tõi wabaduse ja kaotas kõik tagakiusamised.

Siiski ei ole kõik need raskendajad wõinud Jumala plaani tühjaks teha. Mis Tema wõtab ette, peab korda minema. Tema waprud sulased ja ümmardajad, kellest suurem jagu juba magama läinud, ja ka need, kes elawad ja aumäärilisi hõbepäid kannawad, ei ole wõinud tunnistamast sellest suurest armust, mis neile selle ärkamisajal osaks sai. Lahkunute asemel on jälle uued astunud ja nii kestab ärkamine ikka tafahiljakefi edasi liiges.

Nywäshtylä naislaulukoor.

fiin ja seal tulukesena lõkkele liiges. Ka meie Eesti Usklikkude Noorte C. E. Ühingu on kaudsel teel ülemal pool kirjeldatud ärkamiswili ja sellepärast on siis meie kohus seda aulist ajajärku ja selle tegelasi tänuga mäletada. Meie laewukene sõuab küll tormisel merel, aga meie Jeesus, eile ja täna ja seesama igawesti, waigistab kõik tormid ja juhhib meie laewa läbi wahutawate lainete ja salakaljudest mööda rahusadamasse. Tema peale lootes tahame ühes miljonite usutunnistajatega öelda: „Meie usk, see on wõimus, mis maailma on ära wõitnud. — 1. Joh. 5: 4.“

Lisa artiklile.

„Ärkamine Läänemaal“ a. 1874—1884.

Lõpuks kõnelen weel midagi tähtsast 50-a. juublist, mis 26. aug. 1923. a. Noarootsis ära peeti. 21. aug. j. a. sai 50 aastat täis, kui Rootsi misjonäär Thoren, kes praegu Rootsimaal Stockholmis linna elab ja 1. okt. j. a. 80 aastat wanaks sai, Noarootsi misjonitööle tuli. Selle tähtsa päewa mälestuseks otjustasid Noarootsi usklikud 26. aug. suurem usklikkude koosolek toime panna. Koosoleku paigats waliti Noarootsi kiriku ruumid, asjaolu filmas pidades, N. W. Thoren Noarootsi kirikumõijas esimesed kuus kuud Eestimaa wiibides mööda jaatis ja juures rohualas, kui aimmas Jumalalaps terwes ümbruses,

esimejed palawad palwed ärkamise pärast taewa poole saatis, mille peale Jumal nii suurte õnnistustega wästanud. Juba laupäewa õhtul hakkas wendi ja õdesid kokku tulema. Neid oli mitmest Gestiima kihilkonnist ja linnadest. Välismaalt oli tulnud w. Andersson Rootsi ja w. Steinberg Saksamaalt, Berliinist. Peeti wäike palwetund koosoleku päewale ettevalmistuseks. Pühapäewa hommikul täitus wana 600-aastane kirik rahwaga. Kell 10 algas koosolek. Wend Klaanmann (endine Thoréni õpilane) awas koosoleku lauluga. „Oh wõtkem Jumalat“, luges kohased piiblisalmid ette ja kõit alandusid palwesse Issanda ette. Siis awaldas wend wana usuisa Thoréni soowi, mitte temast palju koosoleku ajal rääkida, waid kõit au Jumalale anda, ja tegi lühikese tagasiwaate 50 aasta eest alanud ärkamiskäigu ja iseloomu peale, mida me juba teame. Lõpuks luges paar Thoréni kirja ette ja pühakirja salmid, mida ta juublipäewaks saatnud. 50 aasta jookkul lahkunuid usufõpru, kelle seas ka Thoréni abikaasa ja wanem tütar olid, mälestati lauluga „Oh mis rõõmsad wõime olla“ (Talle k. № 47.) Kärbla laulukoor ja kohalikud Rootsi lauljad laulsid kõnele wahetõttu. Teisels kõneles w. Klasson, Wormsi õpetaja, kes samasest Misjoni Ühendusest Gestiimaale saadetud, kust omal ajal Thorén Gestiimaale tuli. Ta walis oma kõnele aluseks Luuk. 12: 49. ja jutustas lühidalt w. Thoréni tulekust Gestiimaale, millest ülemaal pool on räägitud. Kolmandaks kõneles w. Karl Kaups (E. 47: 1—12.) põhjal pühast templist ja selle külje alt wäljawoolawast weest, neid Jumala kogudusega ja temast wäljawoolawa Jeesuse were ja Püha Waimu wäega wõrreldes.

Neljandaks kõneles Rootsi misjonäär w. Andresson (Ebr. 13: 7, 8.) põhjal kahest waatest: esimene tagasi ja teine edasi. Minewiku peale tagasi waadates peame oma juhatajate peale mõtlema ja nende usu järele käima; tulewikku waadates annab troosti sõna: „Jeesus Kristus, seesama eile ja täna ja igawesti.“ Wiendaks kõneles w. Israel Hagerist (Luuk. 13: 1—9.) põhjal Jumala rahwa ettevalmistamisest Kristuse tulemise wastu meeleparandamise läbi.

Lõpuks kõneles Thoréni esimene õpilane w. Kristian Engbuis (Joh. 15: 7.) põhjal. Ta kirjeldas Thoréni esimesi muljeid ja läbielamusi Noarootsi kiriku mõisas: „Ta küsinud tolleaegse õpetaja käest: „Kas siin on ka Jumalalapsi?“ „Siin on kõit Jumalalapsed,“ kostnud õpetaja. See wastus kurwastanud wäga Thoréni, sest ta ei wõinud neid Jumalalasteks

pidada, kes kõitjugu pattudes elasid. Ta läinud rohuwaida, waadanud õhates taewa poole, kuna filmist palawad pijarad põski mööda alla woolanud. Opi laste wastu olnud Thorén wäga õrnatundeline. Ta küsinud esmalt: „Kas teil ka pattu on?“ Kui nad jaatanud, siis küsinud edasi: „Kas olete ka patud andeks saanud. Seda küsimist korranud ta igapäew, kuini igaüks selle peale „jah“ wastata wõinud. Seega lõpuks enneldõunane koosolek.

Kell 1—3 oli lõuna-aeg. Leeritoas olid lauad kaetud, kus külalised ühes oma kihelkonna wendade ja õdedega keha wõisid kiinitada.

Pärastlõunane koosolek algas kell 3.

Esitels kõneles rootsi keeli Thoréni õpilane w. Magnusson (Laul 100) põhjal ja manitses kõiti endid Jumalale ära andma. Teisels kõneles w. Saar (Joh. 3: 8.) põhjal Püha Waimu tööst, seda tule ja tuule wäega wõrreldes. Kolmandaks kõneles w. Lindquist Wormsi, üks esimese ärkamisaja kuulutajast wendadest, rootsi keeli Jumala suurest armust, mida ta kõiti palus wastu wõtta. Neljandaks kõneles w. K. L. Marley (Ebra 3: 3—4.) põhjal sellest mis Jisraeli rahwal, kes Baabeli wangipõlwest tagasi tulnud, ühine oli ja neid ühe paiga juure kokku tõmbas. Mis neile ühine oli, on ka Jumala rahwale ühine, ja wõib neid tihti ühe paiga juurde kokku tõmmata. Wiendaks kõneles w. Piil rootsi keeli (Matt. 11: 7.) ja manitses kindlaks jääda usus ja armastuses. Kuendaks kõneles w. Steinberg Saks keeli (Sakar. 10: 1, 2). Ta tuletas meelde, et ärkamine juba 100 aasta eest Ameerikas Ch. Finney läbi alanud ja pärast D. L. Moody edasi jatkanud. Sealt tunginud kõigi Euroopa jagudesse ja Rootsimaa kaudu ka siia. Seitsemendaks kõneles w. Paulus (Luuk. 24: 25—29.) põhjal ja manitses kõiti tõsisele läbitõlmisele, et kas igaüks on ka walmis ohwrit tooma, mida ärkamine nõuab, kui ta kuhulegi tuleb. Küiõ anti terwisel ära. Wend J. Seemann, ülewal pool nimetatud Andres Seedmanni pöeg, kõneles weel midagi päewa tähtsusest ja w. Klaanmann ütles lühikese jumalagajätmise sõna. Wend Thorénile saadeti telegramm (Ebr. 13: 8.), mida ta sama õhtu kätte saanud ja paar kirja saadeti Rootsimaaale: esimene Thorénile ja teine Misjoni Ühendusele Stockholmis, mille teksti w. Klasson kokku seadis ja ette luges. Küiõid tuli lahkimine ja igaüks pidi oma maapealse kodu poole ruttama hakkama. Päew jääb aga kauaks ajaks igaühel mälestusse alale.

Pompei linna orjatüdruk.

Tõlkinud D. W.

10.

Ühekülas peatükk.

Pärliid ja pijarad.

„Misfugused on Teie plaanid tulewiku kohta?“ küsis Strohwiis ühel päewal Viktorilt.

„Pidin just Teilt seda praegu küsima,“ oli noormehe wastus.

„Kui ma mõnest laewast kuulen, mis Rooma

läheb, siis mõtlen igatahes sinna tagasi pöörata,“ wastas Strohwiis.

„Ja mina tahan Korintusse jääda,“ ütles Viktor. „Mu sõber Koriander on mulle lahkesti raha lubanud laenuks. Selle rahaga wõin kaubelda. Ta oleks mulle küll suurema summa annud, kuid ma ei tea, kas suudan tafuda.“

Strohwiise näol awaldus arusaamatus.

„Ja mis Teie mõtlete teha?“ küsis Viktor end Martsia, Kamilla ja Sowroonia poole pöördes.

Et Martsia vaikis, siis ütles Kamilla, ta ei olemat veel mingi otsusele jõudnud. Ainult seda teadis ta, et tal ülespidamist vaja on. Seda võis ta kas õblemise ehk maalimisega teenida.

„Kui Teie hästi maalite,“ ütles Viktor, „siis peaks küll siin Korintuses Teile tööd leiduma. Ja Korianter on muidugi valmis Teid rahaga toetama. Lubage ma palun teda.“

„Wäga armas teist, aga. . .“

„Ja domina Sowroonia?“ jatkas Viktor, ilma et ta tütarlapse poole oleks waadanud.

Sowroonia vastas: „Jsfand ise näitab mulle teed; Ta tehku mis Tema meelest hea on.“

„Martsia, mis sa teed?“ küsis Kamilla õelt.

Wastuse asemele tõusis Martsia üles ja kutsus ka õe enefega. Toas ütles ta lühidalt: „Sa küsid, mis ma tegema hakkkan. Olgu, siis ei taha ma kauem salata: dominus Strohwiis palus minu kätt.“

Kamilla imestas, kuid ütles südamikult: „Ma rõõmustan kõige üle, mis sind õnnelikuks teeb, armas Martsia. Siis lähed arvatavasti Rooma?“

„Jah, wist küll. Ma ei jääks ka heal meel Greakamaale, siin on hoopis teistsugused kombed kui meil.“

„Mina pean aga ütleva, et heameelega siia jään,“ vastas Kamilla. „Oigem oleks olnud tal tunnistada: „Ma ei tahaks Sowroonia juurest ära minna.“

„Tee, kuidas tahad,“ ütles Martsia ükskõiksel.

Kui Kamilla õhkel oma tulewiku üle järel mõtles, näis see õige tume.

Ta teadis küll, et Sowroonia temaga ta uude koduse ei tule — ja kuidas asutada siin uut kodu? Kuidas võiks noor tütarlaps üksi elada? Wististi ei jääks Kamillal muud üle, kui Martsia ja Strohwiisega Rooma minna. Aga Sowroonia? Ja — veel enam, ka Jsfanda Jeesuse peaks ta siis jätmata. Ta ei kuuleks enam ial Jeesusest, sellest, kes üksi ta hingele rahu suutis anda. Meelde tulid nüüd waremalt kuulnud sõnad: „Kes isa ehk ema enam armastab kui mind, see ei ole mitte minu wäärt.“ Aga kuidas awaneks võimalus siia jääda?

Penelope magas. Kamilla tõusis ja palus talle veel tundmata Jumalat, kuigi ta süda seal juures waljusti lõi.

„Jsfand Kristus,“ ütles ta, „kui ma Sind õieti ei kõneta, siis anna andeks, sest ma olen roomlane ja ei tea õieti, kuidas Sinuga rääkida. Ma olen kuulnud, et Sa suur Jumal oled ja minu peale halastada tahad. Kui see tõesti nii on, siis juhi minu saatust nõnda, et ma siia jääda ja veel palju Sinust kuulda saaksin. Ma tahaksin ka Sinu oma olla. Jätad Sa mind siia, siis peab see mulle tõendusjeks olema, et Sa palweid kuuled.“

Kamilla tundis, et Sowroonia teistiti oleks rääkinud; aga — Sowroonia võis ju oma palmed sõbrale ette kanda, kuna tema oma palwetega mõõra juurde tuli. Siitamaale mõtles Kamilla, et ta palju ristiust teab; nüüd oli korruga kõik kadunud. Ja, kas tundis Jumal, keda ta palus, teda? Sowrooniat ka ei olnud, kes ta eest oleks palunud.

Ligi wiiekümne aasta eest oli üks hääl templi eesõues ütelnud: „Kui mind maast üles tõstetakse, siis tahan ma neid kõiki enese poole tõmmata.“ Ja sel õöl Korintuses tuli wärisedes noor roomlane juba mitme aasta eest awatud allika juurde waatama, kas ei leiduks seal wett ka tema janunewatele huultele. Teadmatuses palus ta, nii kui kord mees kes oma palwet algas sõnadega: „Kui Sa wõid,“ ja siiski ei jäänud selle mehe palwe kuulmata.

Hommikul mõtles Kamilla wärisedes, kas ta õine palwe talle mitte õnnistuse asemel needmist ei too. Oli ta ju unustanud põlwili palumise, ja oli ainult istukile tõusnud. Paganate Jumalalt oleks ta farnase tähelepanematuse läbi karistuse teeninud. Nüüd tahtis ta ruttu Sowrooniat küsida, mis ta tegema peab, et haawatud Jumalat lepitada. Wähe aja pärast tuligi Sowroonia Kamillat terwitama.

„Jsfand olgu sinuga, armas Kamilla,“ kõlas terwitus.

„Mul on sulle palju ütelda, Sowroonia,“ vastas Kamilla ladina keeli, et Penelope midagi ei mõistaks:

„Ütle mulle, olen ma teie usu wastu palju eksinud?“ küsis ta. „Ma tahtsin Jsfandalt Jeesusest Kristusest sel õöl midagi paluda, aga mu mõtted wiibisid nii wäga palwe juures, et ma põlwitamise unustasin. Ütle, kas on Jumal nüüd wäga kuri?“

Naeratades vastas Sowroonia: „Selle üle Jumal wihane ei ole, armas Kamilla. Inimene näeb, mis silma ees, Jumal aga näeb südant. Muidugi on ilus, kui meie selle ette kummardame, kes taewa ja maa loonud; ei ole see aga mingil põhjusel võimalik, wõi meie mõtted teiste asjade juures — ei saa meie palwekuulmine siiski keelatud. Sai ju halwatu terwist, kuigi teda woodil Jeesuse ette kanti. Tõesti, parem on paluda ja mitte põlwitada, kui põlwitada ja mitte paluda.“

„Siis pole mul mingit õhwrut waja tuua?“

„Mis õhwrut wõiksid sa tuua? Tema on see suur õhwr, mis kordamist ei tarwita. Sest õhe õhwriga on ta, igawesti täiesti korda saatnud neid, keda pühitsetakse.“

„Siis pole ka wiimati waja, et sina mu eest palud?“

„Paluda tohime kõik üksteise eest, kuid wahemest sinul meie suure wahemehe Jeesuse ees tarwis ei ole.“

„Kui hea! Nüüd wõin ma jälle rahul olla. Midagi tahtsin sul veel küsida, Sowroonia, sind millegagi üllatada. Ega sa ei aima, mis see on?“

„Kas ehk Martsia ja dominus Strohwiuse kihlusjed?“ küsis Sowroonia naeratades.

Kamilla waatas uurimalt talle otja.

„Kas sina astud ka abiellu?“ küsis ta siis.

„Ja, dominus Viktoriga?“ „Ah, kuidas ma rõõmustan, armas Sowroonia! Olen kindel, et sa õnnelikuks saad.“

„Tead, ma ei oleks ometi kauemaks Irene ja Koriantri juurde wõinud jääda — usu pärast,“ vastas Sowroonia. „Siiski ma enese ees mingit teed ei näinud ja sellepärast palusin Jsfandat ikka jälle selle asja pärast. Eile ütles Korianter mulle, et Viktor temaga rääkinud olla. Ja õhekorraga oli tee mu

ees selge. Nüüd, armas Kamilla, tahtsin jult midagi paluda.“

„Kas pean Sulle pruutkleidi õmblema?“

„Ei midagi sellefarnast! Ma tahaksin, et sa minu juurde tuled ja meiega ühes elad.“

„Ma oleksin sulle tülik.“

„Mitte sugugi — loodan, et sa mu palwet täidad.“

Sowroonia ja Viktori kihlusest kuulsid kõik heameelega. Ainult Irene ei olnud rahul. Ta joonis Sowrooniale palju rikkama ja kuulsama mehe kui Viktor oli, ja oli nüüd sellepärast pahane. Kui ta aga nägi, et Sowroonia kindlaks jäi, kadus ta vastuseisimine ja niisama agaralt, kui ta esiteks wastu töötanud, toetas ta nüüd Sowroonia plaani. Korindrill oli Korintuses mitu maja, ta pakkus, nüüd üht neist Viktorile pulmakingiks. Irene tahtis Sowroniat raha ja kalliskividega üle külvata; neid lükkas Sowroonia lahkelt, kuid kindlalt, tagasi.

„Mis peaksin nendega tegema, kallis õde?“ ütles ta rahulikult. Ta võttis ühe kallihinnalise käemõru ja küsis: „Kui suur on selle väärtus, Irene.“

„Neli, — viiskümmend hõbetükki, võib olla ka kuuskümmend.“

„Kuuskümmend hõbetükki!“ kordas Sowronia tõsiselt. Kolmekümmend hõbetükki eest müüdi mu õnnis-tegija preestritele ja wanematele. Kas jünger on ülem oma õpetajast? Ei, muidugi mitte, armas Irene. Võta need varandused tagasi, ma palun sind ja tänu sulle ju armastuse eest!“

Irene punastas ja lahkus kiiresti toast.

„Waene õde!“ õhkas Sowroonia. „Kas Isfand võitleb temaga? Ma arvan, et ta ema õpetusi siiski unustanud ei ole. Palume head karjast, et tema oma lammast otsiks.“

„Ja ta teeb seda,“ vastas Kamilla. „Sa rääkisid mulle ju, et Ta kadunudid otsib.“

„Oh, ja siiski ütles mu ema, ta olla kord kuulnud, kuidas apostel Jakobus, Isfanda wend, Tema jüngeritele öelnud: On patt surmaks, mis siin ega

seal andeks ei anta! Need sõnad wajuksid mulle nii sügawasti sügawesse, et ma neid ei unusta.“

Ta hää langes aukartliku sõjastamiseni.

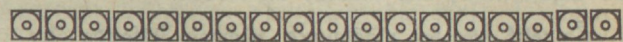
„Tead sa siis, et just see niisugune patt on?“ küsis Kamilla.

„Ja kuni meie seda ei tea, võime julgesti oma waese õe eest paluda,“ lühas Viktor juurde, kes wahepeal siise astunud.

„Jah, Jumalale tänu, seda meie tohime!“ vastas Sowroonia. „Isfanda kõrw ei ole raskeks läinud, et ta meid ei kuuleks; Ta käsiwars ei ole lühikefeks jäänud, et ta meid ei suudaks aidata. Kui sagedasti olen teda palunud, et Ta selle waese hinge päästaks, kui ka läbi tormi ja tuule!“

„Sowroonia,“ ütles Kamilla wähe aja pärast, „sa jutustasid mulle kord omast elust, kas ei tahaks sa nüüd jatkata?“

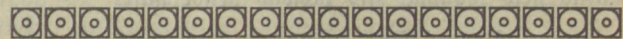
„Ma ei tea kindlasti, kus kohal ma lõpetasin — ma wist jutustasin apostel Paulusest kes kahe — kolmetiiskümne aasta eest keiser Nero käe läbi langes.“
(Särgneb.)

Koguge „Noorte Elu’le“ aastatellijaid!

Tulewal aastal ilmuvad jälle 10 numbrit kui tänavugi. Hind endine: Lihtpaberil 130 mk. ja heal kirjutus-paberil 200 mk. aastas.

Talitus.

Narwa „Sinise Risti“ ja C. E. III aastapäew

peeti 2. septembril. Wõõrastena olid tulnud Tallinnast w. Laar, kes isalikult narwalasi südamel kannab ja õigusega, sest waremalt on ta just eriti Narwas palju hingede päästmiseks töötanud ja noorte edasikaswata-mises nende isalik juhataja olnud. Wend Laar’iga ühes olid sõitnud w. Lußmann ja veel mitmed õed ja wennad Tallinna Sinise Risti C. E. ühingust. Ka mujalt oli kiltalasi. Olin juba warem siise sõit-nud, nädalas koosolekuid pidades linna palvemajas ja Kreenholmis. Sain sel puhul ka aastapäewal nar-walaste keskel wiibida.

Nastapäewaks kaunistasid noored „Sinise Risti“ kodu lilled ja kaunide wanikutega rikkalikult ära, mis „Petaania’le“ õieti piduliku ilme löi.

Pühapäewa hommikul kl. 8 oli noortele piiblitund 1. Tes. 5 p. põhjal, mida w. Laar juhatab. Üks tund, mis ijeloomu poolest tõsine, pühitsew oli ja

hingede wajuks hoole — Isfanda tulemisele walmis olla.

Suurem aastapäewa koosolek aga peeti kl. 4 p. l. Joaoru Aleksandri kirikus, mis mitte üksi kõige suu-rem, waid ka kõige ilusam Narwas oma wäljanäge-mise poolest seest kui ka wäljaspoolt. Rahwast oli kokku tulnud rohkesti. Ilusad koorilaulude helid ka-jawad läbi kiriku. Koraale jaadab haruldaselt wõim-jaheliline orel.

Wend Sildos algab palwega ja toob ülewaate möödunud aasta tegewusest. Selles on mõndagi rõõ-mustawat: selle aasta jookul on ühing oma laulu-kooriga esinenud 14-nes kirikus, peale selle muud koos-olekute kohad. Tööd on aga siiski veel lõpmata palju, mis tarwitab suuremat jõudu. Niisama on püütud pühapäewafooli tööd teha, kus ka palju lapsi käib.

Pärast seda on terwituste äraandmine: õp. Schwarz

terwitades Joaoru koguduse ja õpetaja poolt soovib südamest rohket Issanda õnnistust edasi töötada selles sühis, millest on paljudi rõõmüstawat näinud. Terwitasin C. E. Liidu ja teiste ühingute nimel, w. Laar Tallinna usklikkude poolt, w. Mägi Waiwarast ja weel mõned teised.

Sellele järgnewad kolm kõnet, millide wahel kaja-wad koorilaulud ja soolod. Esimesena kõneles nende ridade kirjutaja käsitades küsimust, „kes peab olema meie poolt?"; teiseks w. Laar — „armuaja lõpust ja tulewast wihast“ — näidates, misjughes kohutawad ajad neil weel on wodata, kes Issanda ilmumisel maha jääwad. Lõpukõne õp. Schwarz'i poolt, kes ka lõpetab palwega.

Aasta lõpetusel.

Pea wajub igawiku merde 1923. aasta „Noorte Elu“! kolmas. Ja ühtegi päewa pole enam wõimalus tagasi tuua; mis mööda, on mööda.

Õnnelik see, kes möödunud päewad Issanda Jeesuse Kristusega on elanud ja Tema tahtmist teinud, kelle elukangas on puhtalt ja otstarbe kohaselt kujutud — Do, sellel helisewad lahkunud aasta wiimajel tunnil tänu ja kiituse laulud ja rõõmuga terwitab uut, mis teda lähemale tema isamajale kannab.

Jällegi on möödunud aasta paljud õpetanud, elukogemuste bagaas on suuremaks läinud, ka „Noorte Elu“! Ehk küll tohime rõõmuga tunnustada, et paremuse poole oleme sammunud, kuid siiski on puudusi. Täna jääb meil meie armastajat Jeesust ja Tema Waimu, kes meid juhtinud ja aidanud.

Ehk küll meie aastatellijate pere kaswanud, kuid seks on weelgi wähe, enam peaks neid uuel aastal olema. See oleneb palju ka kallid noored teist; olete agarad neid koguma, siis kasvab nende hulk.

Kuid „Noorte Elu“ wõlgneb tänu teile, kes te laialilaotamisel waewa olete näinud. Ta loodab, et teie seda „Noorte Elu“ pärast pole teinud, waid armastuses Päästja wastu, kes teie armastustööd igawikus ka tahab hinnata.

Kawatus on jamas sühis ja laadis uuel aastal „Noorte Elu“ wälja lasta, püüdes teda täiendada, paremaks teha, andes ka enam elulugusid ja juhatawaid ning õpetlikke artikleid. Poolelijäänud „Bonpei linna orjatiidrut“ ilmub edasi; uuesti aastast algab ka järjekorras ilmuma püha Usiifi Franzi elulugu. Noored paljudi wõite teha oma lehe kasuks teda laiali loodates, aastatellijaid kogudes ja paludes.

Tehkem südamest ja Issandale ja õnnistused on teiega.

Olge südamest terwitatud kõik „Noorte Elu“ sõbrad Rahupiihil — meie Issanda Jeesuse sünnipäewal.

Ja ühtlasi ka õnnistatud uut aastat.

„Noorte Elu“ toimetuse ja talituse.

Õhtul oli weel omawaheline kooswiibimine oma ruumides. „Petaania“ on noori täis. Palju lauldi, kuid ka mõndagi tõsist harutati läbi. Tõsiselt mõttsid paljud südamele tihti palwes kokku tulla — Jumalat paluma sügawama usuelu ja ärkamiste pärast. Ja ongi see nii mööda pääsemata tarwilik. Annaks Jumal, et kõik seltsid seda sügawalt tunneksid ja sedasama teeksid — ei siis meie kooskäimised jää enam õnnistusega ega ole siis ka see aeg kaugel, kui Jumal weel tuld wiskab ja Gestimaa põlema süütab!

Issand õnnistagu aga Marwa „Siinise Kristi“ ja C. E. Ühingu tulewal aastal, et kõigis töös ja püüdmistes olla õnnistuseks Marwa linnale.

B. Sink.

Kes ohwerdab ühe piibli ehk Tallekiituse Wenemaa eestlastele?

„Noorte Elu“ №8 awaldasime kirja Kaukaasiast üleskutsega: aidata, saata Jumalalõuna meie suguwendadele kaugel Wenemaal.

Mitmed on selleks raha saatnud, mille eest täname, kuid siiski ei ole weel tarwiline arwraamatuid selle rahaga muretseda suudetud — puudub raha.

Kas asjata peawad meie suguwennad ootama!

Raha ehk raamatud, mis peawad olema pruukimata, tulewad saata:

K. L. Marley. Kotsebue tän. 6. Tallinn.

Esimese C. E. noorte waimulikku konwerentfi Riigiraamatukogu.

Rawa.

Esimene päew 26. jõuluku päewal. №.....

Kella 9—¹/₂10 palwetund;

10—1 kõned: Üldteema:

Waatamine Jeesuse peale Ebr. 12: 2.

1) Jeesuse peale waatamise tarwidus;

2) Jeesuse peale waatamise takistused;

3) Jeesuse peale waatamise tagajärjed.

Kella 1—4 lõuna waheaeg;

4—6 pühituskõne ja koosolek;

6—7 waheaeg.

Kella 7 õhtul Noorjoo kutsekoosolek.

Teine päew 27. jõuluku päewal.

Kella 9—¹/₂10 palwetund;

10—1 kõned: Üldteema:

Waatamine maailma peale.

1) Meie tarwidus maailma peale waadata;

2) Maailma peale waatamise hädaohud;

3) Kuidas maailma tähelepanemine pöörata Jeesuse peale.

Kella 1—4 lõuna waheaeg;

4—6 lahus koosolekud;

6—7 waheaeg.

Kella 7 õhtul Noorjoo kutsekoosolek.

Konwerentfi üldlaulu proow on kell 2 p. l. 25. jõuluku päewal Luise tn. № 11.

TEATED.

KODUMAALT.

EWANGELIST VIETHEER, Saksa telgi-juht, wiibis Eestis, pidades õnnistusrikkaid koosolekuid Tallinnas, Pärnus, Tartus ja mujal. Tema jõuline, elaw ja omapärane kõneviis awaldas kuuljate hulga peale sügawat mõju. Olles warem käremeelne nelipühilane, on ta nüüd piibliликule, kainele waatekohale asunud. Meie täname Issandat nende rohkete õnnistuste eest, mis tema läbi meile osaks saanud!

WENDADE KURSUS, mis peeti 1.—3. nowembrini, Misjoni Ühenduse korraldusel Tallinnas, oli õpetlik kõigile. Palju head ja väga tarwilikku kanti ette. Ilmunud oli wendi kõigist kodumaa nurkadest ja kõigist ringkondadest. Kõigile jäi soow, et tulewal aastal peetaks jälle sarnane kursus.

C. E. REISISEKRETÄÄR, ÕDE ILSE LAAS, tegi oma esimese ringreisi ühingutesse, kust igalpool leidis sooja ja südamlukku wastuwõtmist. Peale üldkoosolekute on ta pidanud igalpool eraldi koosolekuid õdedele, mis õnnistatud on olnud. Loodame, et töö tütarlaste seas meie ühingutes õe teenistuse läbi laiendatakse ning süwendatakse.

„SIHI POOLE“ on Tallinna S.-Risti C. E. Ühingu opalografeeritud omawaheline kuukiri, mis kaunistatud paljude joonistustega. Ilmub juba neljandat aastat. Peale luule ja waimulikude artiklite toob ta teateid ühingu tegewusest. Väga kohane noorte kirjanduslikkude andide arendamiseks. Soowime püsiwust ning edu!

BAPTISTI KOG. ÜHENDUSE ESIMEES W. LIPSTOK on kutse Haapsalu koguduse wanema kohale wastu wõtnud ja lahkub seega Rummu-Walklast. Soowime wennale sealgi õnnistust!

WENNASTE KOGUDUSE ÜLEMAALINE SINOOD oli 17. ja 18. nowemb. Tallinnas koos. Otsustati wend Leitdorffi wabastada kõstri ametist, et ta oma terwet jõudu wõiks selle koguduse tööle pühendada. Issand õnnistagu ise wenda tema wastutusrikkas töös!

WÄLISMAILT.

13. SIIONISTIDE ILMAKONGRESS peeti tänawu Saksamaal, kus Palestiinasse tagasi-rändamise küsimust arutati. Asjakäiguga siit-saadik ei oldud rahul.

SAKSAMAAL BAPTISTIDE ARW on 53.866. On olemas 231 kogudust ja 707 töökohta. Kabeleid 258. Aasta jooksul on uusi liikmeid 2000 juurde tulnud.

POOLAMAAL on suurt waimuelu tõusu märgata. On ärkamisi poolakate, wenelaste ja sakslaste seas.

KRIST. ULIOPIIL. ILMALIIDU ESIMEES Dr. Mott wiibis Euroopas ja pidas mitmetes riikides esitajatega läbirääkimisi ilmaliidu asjus ning töö korralduse üle üksikutes riikides.

LUTHERI USULISI üksikute maade järel on: Saksamaal 42.000.000; Rootsis 5.813.000; Ameerika Ühendatud riikides 3.600.000; Soomes 3.300.000; Daanimaal 2.921.000; Norras 2.611.000; Wenemaal 1.500.000; Lätimaal 1.425.000; Poolamaal 1.500.000; Eestis 925.000; Tsheho-Slowaakija 650.000; Brasillias 475.000; Rumeenias 400.000; Prantsusmaal 300.000; Kanaadas 300.000; Ungaris 528.000; Jugoslaawias 250.000; Inglismaal 250.000; Indias 260.000; Aafrikas 213.000; Austrias 170.000; Shweitsis 150.000; Islandis 90.000; Hollandis 100.000; Madagaskaris 85.000; Argentiinias 75.000; Chiles 45.000; Hiinas 44.100; Leedus 68.000; Belgias 25.000; Itaalias 20.000; Shotimaal 20.000; Gröönimaal 15.000; Jaapanis 3500; Perus 2000; Guianas 600.

ENAM KUI POOL MAAKERA ELANIKKUDEST sureb ilma, et oleksid sõna Jeesuse lunastawast werearmust kuulnud.

Hiina 400.000.000 elanikuga, kus 80.000 inimese kohta üks misjonäär. Indias 350.000.000, üks misjonäär 63.000 inimeste kohta. Aafrika 150.000.000, kus 46.000 kohta üks misjonäär. Jaaapan 60.000.000, kus 50.000 kohta üks Jumalasona kuulutaja. Hunan 22.000.000, kellele keskel töötawad kõigest 200 misjonääri. Kui siis nende juurde weel arwata neid miljooneid nimekristlasi, kelledel usust jäänud ainult weel nimi, siis saame wast aru missugune hiigla tööpõld meie ees awaneb. Põllud on walged lõikusele, kuid kus on lõikajad?!

GIDEONLASED, on usklikud proowireisijad, kes omale teinud ülesandeks, igas wõõrastemaja toas, kus maganud, maha jätta piibel. Sel teel on juba pool miljoni piibli wõõraste-majadesse toimetatud. Paljudele on eestleitud piiblid saanud elutee juhiks.

Konwerentšile tulejatele.

Kaasawõtta: padi, lina, teff.

Döforter saab Luife tn. № 11. olemas.

Söögi eest tuleb endal hoolt kanda.

Konwerentš'i kawa ühes rinnamärgiga maksab 15 mrf. (alamäär) mis läheb kulude katteks.

Kolmanda püha õhtune kutsukoosolek on Britšimaja jaalis.

Hea oleks kui tulejate arwu ette teatataks w. Pitt-jaanile, Siimeoni tn. 19—2.

„NOORTE ELU“

on meeldiw 20 leheküljeline Eesti usklike noorte ajakiri, **mis ilmub 10 korda aastas** ja sisaldab rohkesti eneses waimulikke artikleid. jutustusi ja luulet noorte poolt. Kaastöölise ringkonda kuuluwad noorsoo töötajad C. E.-lased Eestimaal, nagu K. L. Marley, Sink, wennad Peipmannid, Rakles, M. Krimm, I. Saarow, E. Ader, M. Sawing ja mitmed teised. „N. Elu“ **on piltidega rohkesti kaunistatud**, üleswõtted kodumaast, tööst ja töötajast, kui ka wälismailt j. n. e. Peale selle iga kuu eriwarwiline kaanepilt.

„Noorte Elu“ maksab aastas ainult **130 mrk.** postiga, **postita 120 mrk.** Heal paberil **200 mrk.**

Teie wõite teha suurt ja õnnistusrikast tööd „Noorte Elu“ laiali laotades oma ümbruses, **koguge talle tellimisi** tutawate ja tundmatute ringkonnist, müüge ka üksikuid numbraid.

Tellige „Noorte Elu“ endale. Laotage teda laiali...

„Noorte Elu“

tellimisi wõtawad wastu:

Arutülas — Julius Liwat, Miku talus.
 Haapsalus — M. Tohver, Uus Aleksandri tn. 8a.
 Kehras — K. Märtman, Baptisti palvemajas.
 Keilas — M. Maasing kauplus „Ualbus.“
 Martnas — J. Rõrgesaar, Lahtu wald.
 Noarootsis — E. Tannebaum, firiku mõis.
 Narwas — Joh. Wink, Westermalli tn. 16—27.
 Paldes — H. Siiberg, Wäikelaste koolis.
 Pärnus — M. Wilgats, S. Sepa tn. nr. 12.
 Rakweres — W. Saffen, Posti tn. 7—2.
 Rahklas — E. Koozman, Simuna Rahkla.
 Ristil — Remberg, postkontoris.
 Ruilas — Auman, Ruila wallas Kofmardi talu.
 Tallinnas — A. Uuemõis — „Seltfimees“ S. Tartu m. 51.
 H. Ollisaar — Seltfimees S. Karja tn. 20.
 J. Wendt — Luisse tn. nr. 11.
 J. Peipmann — Allika tn. 5—6.
 Wiimfis — Wold. Wiik, Kummu küla, Liiva talu.

Usklike Tarwitajate Ühisus „Seltfimees“

soowitab jõulu pühiks head kirjandust, nagu elulugusid Jumalameestest, häid kristl. jutustusi, nahk piiblitaskuid ja kõik jõulu tarbeid.

Tallinn, S. Karja tän. 20.

G. B. A. Seltfi keskladu

soowitab

p. p. koolidele ja lasteaedadele jõuluks järgmist lastefirjandust:

1. **Hõbekellute** (jõulujutt piltidega) . . . . . Mk. 15.—
2. **Jõuluöö tuletornis** (jõulujutt piltidega. Uus) . . . . . Mk. 10.—
3. **Kolm korda . . .** (jõulujutt pilt. Uus) . . . . . Mk. 10.—
4. **Tere tulemast** (piltidega) . . . . . Mk. 10.—
5. **„Wäikejed Tähed“** 1921. ja 22. aasta käigud köidetult . . . . . à Mk. 20.—
6. **Wigase poisi jõulud** (jõulujutt) . . . . . Mk. 4.—
7. **Kui turvastud aga ifka röömsad** (jõulujutt) . . . . . Mk. 4.—
8. **Ka üks p. p. kooli õnnistus** (jõuluj.) . . . . . Mk. 5.—

Suuremal arwul %/0.

Tallinn. Jisraeli tn. 12—4. Kõnnetraat nr. 28—32.

Teen iga- suguseid **kellasepa töid.**

Tellimisi võib ära anda: Tallinn, Narwa mt. 41—3 ehk „Seltfimehe“ kasahoidja või töökotta Willardi tän. 3—10 (hoowis).

Terwitades w. **G. Henny.**

I. Tallinna matuse Talituse äri

Lai tänaw nr. 2, kõnetr. 698.

Seal võib leida kõik, mis matuse korral tarwis läheb. Omal surnuwankrid

Aust. w. I. Sakeus.

Wastutaw toimetaja: K. L. Marley. Toimetuse aadress: Allika t. nr. 5—6.

Wäljaandja: Eesti Usklike Noorte C. E. liit.

K. A. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Sind 15 marka.